

మానవుని జ్యోతిర్మయ జీవనానికి ప్రతీక దీపావళి! ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణంలో ఇంటింటా దీపాల తోరణంతో ఆనందపు వెలుగులను వెదజల్లే పండుగ దీపావళి దీన్ని ఆశ్వయుజ బహుళ చతుర్దశి, అమావాస్య, కార్తీక శుద్ధ పౌడ్యమి-ఈ మూడు రోజులలోను జరుపుకుంటారు. రకరకాల పిండివంటలతో కొత్తబట్టల జీలుగులతో-కొత్తగా పెళ్ళయిన కూతుళ్ళు, అల్లుళ్ళ మురిపాలతో పిల్లల కేరింతలతో ప్రతి ఇల్లా, కళకళలాడుతూ వుంటుంది.

సామాన్యుని మొదలు సంపన్నుల వరకు వయోభేదం మరచి శక్తానుసారం బహుళాయలు పేలుస్తూ, తమ జీవితాల్లో చీకటి మేఘాలు తొలగాలని మఠాలులు, రవ్వలు వెదజల్లే కాక రొత్తులు కాలుస్తుంటారు. నరకానురుని పరంగా ఈ దీపావళి జరుపుకోవడం ఆచారంగా వుంది. పూర్వం సత్యభామ కృష్ణుని వెంటపెళ్ళి- నరకానురుని వదిలి ద్వారకకు తిరిగివచ్చే సందర్భంగా గోపికలు దీపాలు వెలిగించి, వీరికి హారతులిచ్చి స్వాగతం పలికారని గుర్తుగా మనం దీపావళి జరుపుకుంటాం. అలాగే యముడు ఆశ్వయుజ అమావాస్యనాడు తన కుమార్తెను చూసేందుకు భూలోకానికి వస్తాడని, అతని సంతృప్తికై దీపాలు వెలిగించాలని ప్రతీతి దీనిని 'యమదీపాలు' అని వ్యవహరిస్తుంటారు.

ఈ దీపావళిని 'దీపాపండుగ' 'దివ్వల పండుగ' 'దివిలీల పండుగ' అని పలురకాలుగా పలుప్రాంతాల్లో పిలుస్తుంటారు.

ఆశ్వయుజ బహుళ అమావాస్యనాడు పితృ పుట భూలోకానికి వచ్చేదరని, వారికి మార్గ దర్శనం చేయుటకోసం అమావాస్య చీకటిలో నజలు దీపాలు వెలిగించాలని 'దర్శాసంధువు'లో ప్రస్తావించ బడివుంది.

ఆధ్యాత్మిక పరంగా కూడా దీపావళికి ప్రాముఖ్యత వుంది అజ్ఞానాంధకారం నుండి నజలు బయటపడి విజ్ఞానపు వెలుగులో పయనించి తమ జీవితాలను ఆనంద తేజోమయం చేసుకోవాలని దీపావళి దీపాలు నందేసమిస్తాయి. కాబట్టే 'తమ సోమా జ్యోతిర్గమయ' అంటుంది ఉపనిషత్తు.

దీపావళిలో అరుణోదయానికి పూర్వమే లేచి లభ్యంగనస్నానం చేయాలని, అందువలన సకల వాతముల పుష్టి చేకూరుతుందని ఆరోగ్యసూత్రం. నరక చతుర్దశిరోజు రైలంలో ఇక్ష్మి, నీటిలో గంగనివసేస్తారని కాబట్టి నూనెతో తలంటుకొని, అభ్యంగనస్నానం చేస్తే చాలా శుభప్రదము అని పూర్వులు సంప్రదాయబద్ధం చేశారు బాణాసంహా కాల్పలవల్ల- ఆ పాగవల్ల రోగక్రిములు నశిస్తాయి. మన రాష్ట్రంలో పలు ప్రాంతాల్లో దీప వృక్షాలు వెలిగిస్తారు. కర్రల్ని వెల్లుగా నిలబెట్టి వాటిమీద దీపాలు వెలిగించి కనువిందు చేస్తారు.

అమెరికాలో సైతం 'హలోవీన్' పండుగ. పేరిట నవంబరులోనూ, చైనాలోనూ తమ పితృ పుట సంస్మృతార్థం దీపావళి పండుగ జరుపుకుంటారు. దేశ విదేశాలలోనూ కుల, మత, వర్గ భేదాలను, మత సామరస్యానికి ప్రతీకగానూ, ఆచార గోపాలాన్ని ఆనందోత్సాహాలతో ఆలరిస్తూ- దీపాల బారులతో, కళాకాంతులుట్టి పడుచూ ఆహ్లాదం కలిగించే ఈ దివ్యలవర్ణం ఎంతో నేత్రపర్యం కలిగిస్తుంది

- 'జ్వాలా' గోపీనాథ్

విరజిమ్మే కాంతులతో చిరునవ్వుల దివ్యలతో ఈ ఆనందపు దీపావళిలో సరిత చీరల అందాలు

SARITA
FABRICS
BOMBAY-1

SARITA DRESS MATERIALS, PURCHASABLE

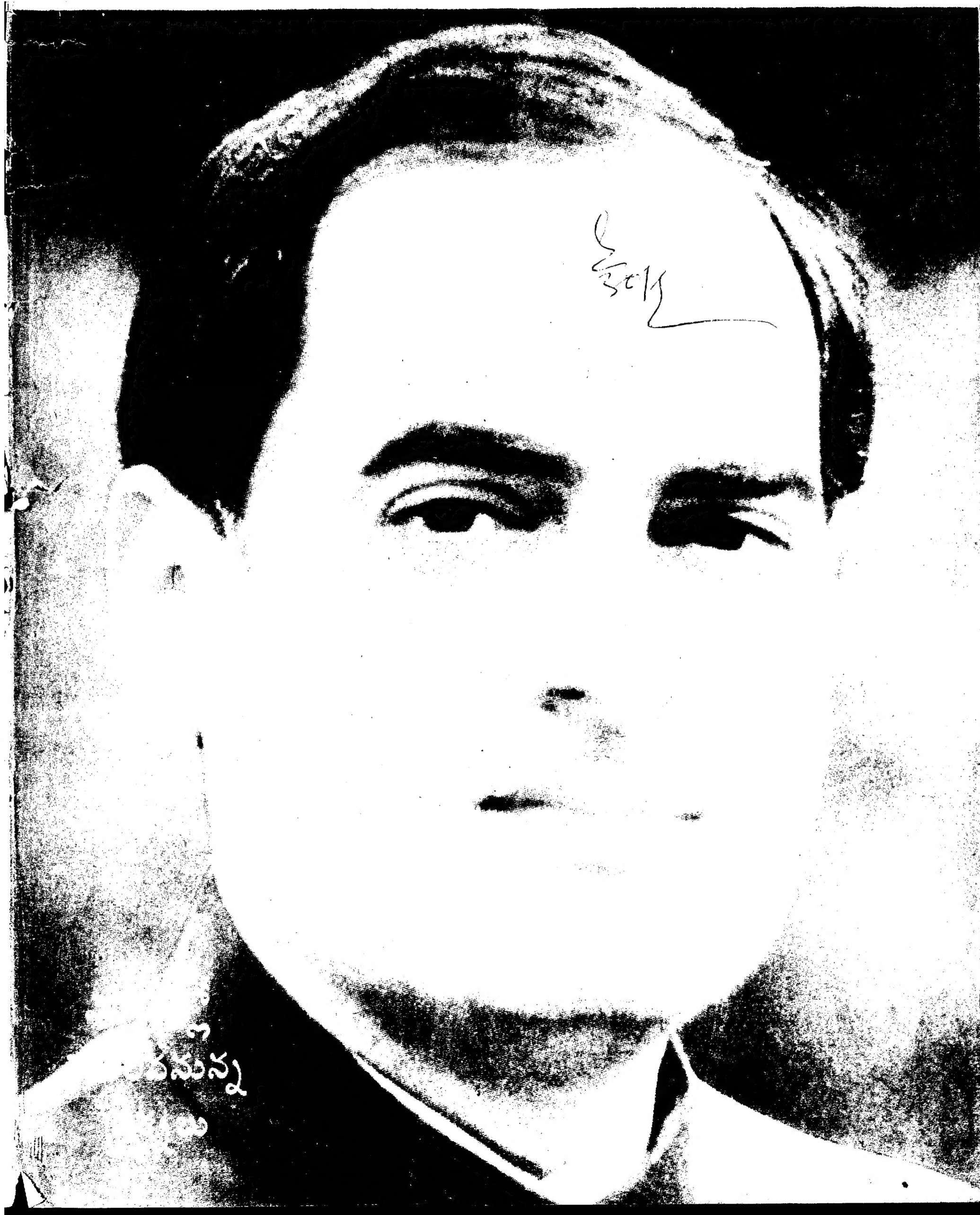
అన్ని ముఖ్య మార్పులలో లభించును.

Filmstar Bhanupriya in Sarita Fabrics - Mayuri Sarace

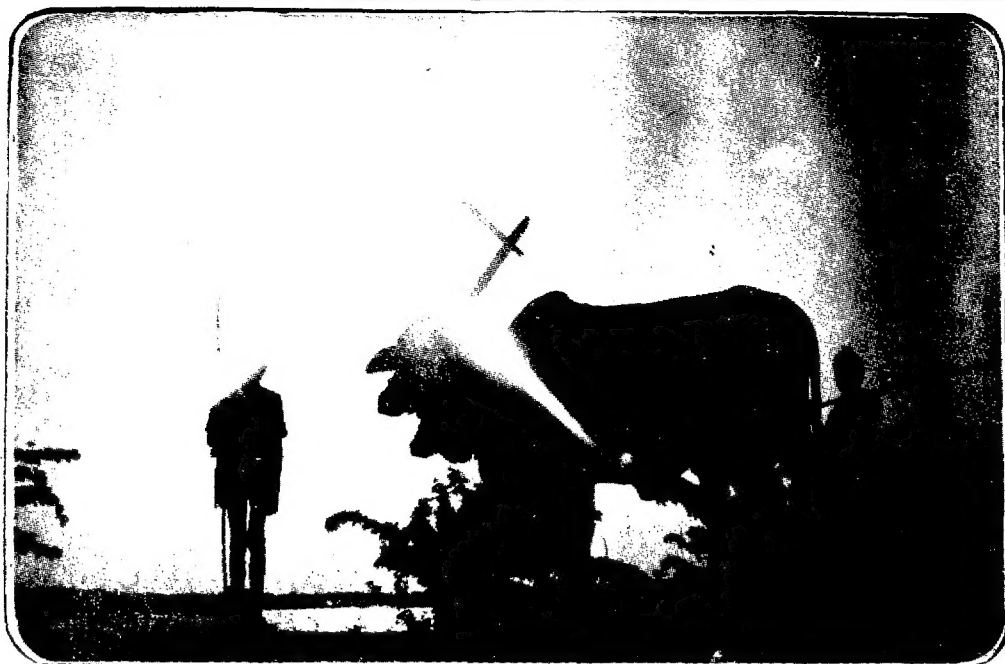
అక్టోబర్ 29, 1989 ఆదివారం

ఆనందం ఆలోచన

పృథ్వీదేవత

వీర మరణం

నాకు తెలుసు వహారా కానే కుట్రకేసు
సహారాలో నైతం నన్ను వెంటాడుతుందని
నాకర స్పర్శకోసం కారాగార కటకటాలు
కళ్ళలో వత్తులేసుకుని ఎదురు చూస్తుంటాయని-
కానీ.. ఎన్ని గ్రీష్మాలు మండిపడితే మాత్రం

అక్షయ్య

ఎన్నట్లే నా సముద్రం ఎండిపోగలదా?
అంధకారం అధికారంతో ఆగ్రహించినంత మాత్రాన
తూరుపు దిక్కు ఎరు వెక్కడం మానుకుంటుందా?-

కుందేళ్లే బెదరని వట్టి తాటాకు చప్పుళ్ళకి
కుంజరాలు వణికి పోతాయనుకోవడం భ్రమ
గుండె ధైర్యంతో దూసుకుపోయే పరాక్రమశాలిని
కొండ తవ్వి పట్టుకోవాలనుకోవడం వృధాశ్రమ-
ముల్లు గుచ్చుకుంటుందని ముప్పువాటిల్లుతుందని
దడదడలాడితే గులాబీ దక్కబోదు
ఉన్నతమైన ఆశయాల ఊడల ముగ్ధిని చూసి
అవహేళన చేసే అర్హత పిచ్చి మొక్కకి వుండబోదు-
నాకు తెలుసు వ్రతపారితంపై వగబట్టిన అధికారానికి
అడవిలోని చెట్లని ఊచకోత కొయ్యడమే ఆశయమని
ఫలించని రాయబారానికి యుద్ధమే పరిష్కారం-
మచ్చుకైనా నాకు లేదు మరణిస్తాననే భీతి
నాల్గు అశ్వాసాల జీవన కావ్యానికి మృతి ఫలశ్రుతి
సంగ్రామ సరిహద్దుల్లో నేను చిందించే నెత్తుటిబొట్టు
ఆగామి చరిత్రకి అదే తమ్ముడూ తొలిమెట్టు
ఓవేళ సాహసాల మంచుల్లో నా ప్రాణం కరిగిపోతే
నా త్యాగం అవుతుంది పోరాటాల వీరగంధం
ప్రపంచ ప్రాచ్య లిఖిత భాండాగార గర్భంలో
అవుతుంది నా వీరమరణం అమృదిత బృహద్గంధం

- వీరపల్లె వీణావాణి

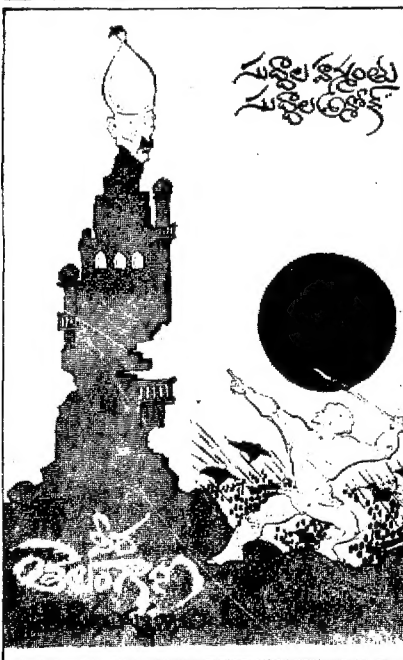
కవితరంగ

“వల్లెటూరి పిల్లగాడా
పసులగానే మొనగాడా
పాలు మరచి ఎన్నాళ్ళయ్యిందో
ఓ పాలబుగ్గల జీతగాడా
కొలుపు కుదిరి ఎన్నాళ్ళయ్యిందో”
పాల 'మా భూమి' సినిమాలో సంద్య
గొంతులోనో, విప్లవ సాంస్కృతిక బృందాల ప్రద
ర్శనలలోనో వినినీ వాళ్ళుండరు.
“కాలువై కన్నీరుగార
కండ్లరెండు చేతులాడ
వెక్కి వెక్కి ఏడ్చుచున్నావా
ఓ పాల బుగ్గల జీతగాడా
ఎవరేకున్నారో చెప్పేవా” అని వింటున్న
ప్పుడు చెంపలమీద అశ్రుస్పర్శ పొందని వాళ్ళూ
ఉండరు.

వీరగాత్యకత, బహుళ ప్రచారం ఏ కళ
తైనా మంచి లక్షణాలయితే ఆ రెంటిని పుణికి
పుచ్చుకున్న అత్యద్భుత కళా రూపమిది. ఈ
మంచి లక్షణాలలో వెయ్యోవంతులుగా ఎక్క
డైనా మర్యాదస్థలలో, తెల్లబట్టల వాళ్ళలో,
పల్లవానపు వాళ్ళలో కనబడితే, శోధించి, ఎగిరి
గంటేసి, పొగడ్తలమీద పొగడ్తలు గుప్పించే
సంస్కృతి మనలో జీర్ణించుకు పోయిఉంది.
అందుకే ఈ పల్లెటూరి పిల్లగాణ్ణి నాయకుణ్ణి
చేసిన ప్రజాకవి గురించి మనకంతగా తెలియదు.
అయిన పేరు సుద్దాల హనుమంతు.

తెలంగాణ ప్రజాపోరాటం వికసించేసరి
అద్భుత కళారూపంలో సుద్దాల హనుమంతు
ఒకరు. ఆయన పల్లెటూరి బడిలో కూడా
విమల వికృత చదువుకోలేదు. జీవితమనే పాఠ
శాలలోనే ఆయన సంగీత, సాహిత్య, రాజకీయ
పాఠాలు నేర్చుకున్నాడనడం అక్షరాలా వాస్తవం.
పిచ్చివాటి నుండి కళలలో, సాంస్కృతిక కార్యక్ర
మాలలో అసక్తి కనబరచి, ఆ అసక్తితోనే రాజ
కీయాలలోకి, సంస్కరణోద్యమంలోకి, కమ్యూ
నిస్టు ఉద్యమంలోకి వచ్చాడు. 1944లో బోనగిరి
ఆంధ్రమహా సభ తర్వాత ఆంధ్రమహాసభ కార్యక
ర్తగా సాంస్కృతిక దళానికి నాయకత్వ బాధ్యతలు
నిర్వహించాడు. “బండెనుక బండిగట్టి పడే హారు
బండ్లు గట్టి ఏ బండ్లె పోతేవ్ కొడుకో నైజాము
సర్కారోడా” అనే సుప్రసిద్ధ గీతం అల్లిన సర్వ
రాష్ట్ర కవి యాదగిరికూడా హనుమంతు దళంలో
సభ్యుడే. హనుమంతు ఆ రోజుల్లో వందలాది
పాటలు రాసి దేలాది ప్రదర్శనలు ఇచ్చాడని,
అయిన పాట పాడని గ్రామం తెలంగాణాలో

‘మంటిలోని మణిదీపం’ సుద్దాల హనుమంతు

లేదని తిరుమల రావు రాశాడు. హనుమంతు
అనేక ప్రజా కళారూపాలను కూడా ఉద్యమం అవ
సరాలకోసం వదలు పెట్టాడు. ఉద్యమ విరమణ
తర్వాత, ఆయన చెప్పినట్లు, “అలాంటి రాసినటు
వంటి గొప్ప పాటలు రాయలేకపోయాను. నాకా
అవకాశం కూడా లేకపోయింది. ప్రజలు నన్ను
కవిగా గుర్తించారుకాని మా పార్టీ స్నేహితులు
నా సృజనాత్మక శక్తిని గుర్తించలేదు. నాకై
నేను కొన్ని గేయాల్ని రాసుకున్నాను. వదేండ్ల
కొకసారి ఎన్నికల పాటలు రాసేవాణ్ణి. ఇప్పు
టికీ మా కుటుంబం పార్టీ కుటుంబమే. నా
వారసత్వాన్ని మాలో ఎవరు ఎలా గ్రహిస్తారో
చూడాలి.” (సుద్దాల హనుమంతుతో జయదీర్
తిరుమలరావు ఇంటర్వ్యూ, సుద్దాల హనుమంతు
పాటలు, 1983)

సుద్దాల హనుమంతు కాన్పర్ వ్యాధితో
1982 అక్టోబర్ 10న మరణించాడు. ఇన్నా
ళ్ళకు ఆయన వారసత్వాన్ని అయిన కొడుకు
అశోక్ సగర్వంగా గ్రహించాడని చూపుకొంటు

న్నాడు. సుద్దాల హనుమంతు తరం ప్రారంభించి
కొనసాగించలేక పోయిన పోరాటాన్ని తర్వాతి
తరాలు స్వీకరించి ముందుకు తీసుకు పోతు
న్నట్లే, సుద్దాల అశోక్ తండ్రి ప్రారంభించి పూర్తి
చేయలేక పోయిన ఒక కళా రూపాన్ని లిఖిత
రూపంలో పూర్తి చేసి, చాలావార్లు ప్రదర్శించి,
ఇప్పుడు అచ్చుకూడా వేశారు. (నిజానికి ఈ
పుస్తకం 1988 ఆగస్టులో ముద్రణ అయినట్లుగా
ఉంది. కాని మౌఖిక సాహిత్యానికి సాధారణంగా
దొరుకుతున్న అనాదరణలో భాగంగానే 1989
అక్టోబర్ లో ‘ఇప్పుడు’ అనాల్సి వస్తున్నది!) వీర
తెలంగాణ అనే ఈ సాంఘిక యక్షగానాన్ని
(వెల రు. 20, ప్రతులు: సుద్దాల అశోక్, పోస్ట్
మేడిపల్లి (పడమర), వయా మెట్టుపల్లి. కరిం
నగర్ జిల్లా 505 325) సుద్దాల హనుమంతు
ముప్పైమూడు సంవత్సరాల కింద ప్రారంభించాడు.
కొంతభాగంరాసి, ఏ కారణం వల్లనో
పూర్తిచేయక, మరణించేవరకు కలిసిన వాళ్ళకు
దాన్ని వివిధస్థానాల్లో వచ్చారు. తండ్రి మరణించిన
తర్వాత అశోక్ ఒకటి రెండు కొత్త పాత్రలను
చేర్చి, బాలీసుల పూరించి ఈ యక్షగానానికి
సమగ్ర రూపం ఇచ్చాడు.

ఈ పుస్తకం గురించి, దీనిలో కళారూపం
గురించి గుర్తించవలసిన అంశాలు కొన్ని ఉన్నాయి.
కొనసాగుతున్న పరస్పర ప్రశంసల సంస్కృతిలో
నిజంగా ప్రశంసించ దగినవి మరుగున పడిపోతు
న్నాయనడానికి ఈ పుస్తకం మంచి ఉదాహరణ.

యక్షగానం రూపం నిజానికి ప్రాచీన, పౌరా
ణిక గాథలకు ఉపయుక్తమైన రూపం. కాని దాన్ని
‘సాంఘిక యక్షగానం’గా మార్చి, రూపంలో
ప్రాంతీయతను వస్తువులో సమకాలీకతను సాధిం
చారు హనుమంతు. ఆయన రచనాశైలి ఒక
అశ్రుర్యకరమైన అనుభవం. ఒక అనుభవజ్ఞుడైన
గ్రామీణుడి సంభాషణలో లాగా ఆయన పాట
లలో లయ సమన్వితంగా మూలలు ఒకదాని
వెనుక ఒకటి నడిచి వస్తుంటాయి. ప్రాసకో
సమే, అయితోసమే పాకులాడినట్లుకాకుండా,
సారం చెడకుండా ప్రాసను, లయను సాధించడం
ఆ కళవల్ల, ఆ కళ సాధించదలచిన ప్రయోజనం

వల్ల అకుంఠిత షిక్ష ఉంటేనేగాని సాధ్యంకాదు.
అశోక్ కూడా తండ్రి శైలిని ఎంతగా అలవర
చుకున్నారంటే, తూగులో, యాసలో, పద్ధతిలో
పుస్తకంలో ఇద్దరి చెయ్యి ఉందని ఎక్కడా అని
పించదు. కొన్ని సంఘటనలు పొందిన చిత్రణ,
సాత్రోచితమైన భాష, హాసభావాల ప్రకటన లిఖిత
ప్రతే ఒక దృశ్యాన్ని రూపుకడుతున్నట్లుంది. ఆ
పాటలను పైకి పాడుకోకుండా ఉండడం ఆసా
ధ్యమవుతుంది.

ఈ పుస్తకం చదువుతుంటే, దానిలో కొన
సాగిన భాషా, భావ దారకు ఆశ్చర్యం వేసింది.
నిజానికి ఇది దృశ్యరూపం గనుక ఈ దార లేక
పోయినా ప్రదర్శనలో రక్తి కట్టించవచ్చు. ఈ
రోజుల్లో లిఖిత రూపంలోనే దార ఉండకపోవడం
ఒక మంచి లక్షణంగా అపోహ ఉన్నప్పుడు, ఈ
పుస్తకం ఆ అపోహను పోగొట్టడం మాత్రమే
కాదు, జీవితాన్ని చిత్రించేటప్పుడు, కళ నిరంతర
జీవధార అయి తీసుకుందని రుజువు చేసింది.

ఒక తరం మొదలు పెట్టిన కార్యక్రమాన్ని
రెండోతరం ముందుకు తీసుకుపోయే సాంప్రదా
యంలో కూడా ఈ పుస్తకం గొప్ప విలువల్ని
ప్రవేశపెట్టింది. చరిత్రలో తండ్రి కొడుకులు
మేధావులు కావడం ఉందిగాని, తండ్రి అసంపూ
ర్తిగా వదిలిన పుస్తకాన్ని కొడుకు పూర్తిచేయడం
జరిగిందో లేదో తెలియదు. (ఎన్ జి వెల్స్
రాసిన ‘ఏ పార్ట్ హిస్టరీ ఆఫ్ ది వరల్డ్’లో వివర
అధ్యాయాలను ఆయన కొడుకుచేత పూరించే
శారు ప్రచురణ కర్తలు. కాని వెల్స్ అప్పటి
దాకా రాస్తూ వచ్చిన అధిప్రాయాలకు భిన్నంగా
ఉంటాయి కొడుకు అధిప్రాయాలు.)

“మంటిలో ఉన్న మణి దీపం” వంటి
హనుమంతు

‘జనమెల్ల సంఘాన జైకోట్టి నిలిచె
హనుమంతు పాటలు అనుదినమ్మింట
పాడుచుందురు పేద బ్రతుకులు దిద్ద
పాడు చుందురు దీన పృథ్వీయాల మధ్య’
అనిపించుకోవడం, మూడు దశాబ్దాల తర్వాత
తనయనా ఆయన అసంపూర్ణ కళారూపం వెలుగు
చూడడం ఆనందించవలసిన, ఆహ్లానించవలసిన
సన్నివేశం. ఈ పుస్తకానికి మోహన్ ముఖిచిత్రం
అత్యద్భుతంగా ఉన్నదనడం చాలా చిన్నమాట.

- కడలి

ఆకాశం లో సగం

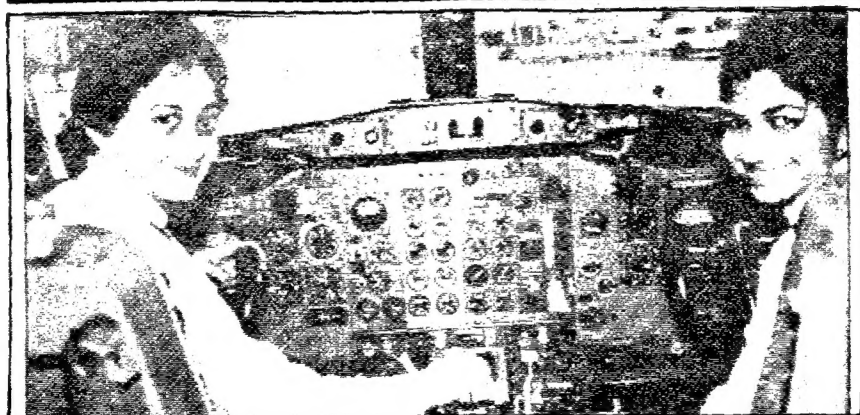
ప్రస్తుతపు మధ్య శారీరక వరమైన తేడాలు తప్ప శక్తి సామర్థ్యాల్లో గానీ ఇతర పనిపాళ్లలో గానీ ఏ తేడా లేదని గుర్తిస్తున్నారోజుల్లో కూడా స్త్రీలు కొన్ని పనులు చేయలేరనే నమ్మకాన్ని చాలా మంది వదులుకోవడానికి సిద్ధపడారు. కొన్ని భౌతిక కారణాల వల్ల బరువు పుట్ట చేయలేకపోవచ్చునుగానీ మెదడుతో సంబంధం పుట్ట పనుల్లో కూడా వివక్ష చూపడం అలవాటైపోయింది. ఏ పనులైతే స్త్రీలు చేయలేరని అనుకోనవాలి ఆ పనుల్ని కూడా ఇప్పుడు స్త్రీలు చేయగల మని రుజువు చేస్తున్నారు. స్త్రీలు సైకిల్స్, మోటార్ సైకిళ్లు వదులుతున్నారు. అన్ని రకాల శారీరక మానసిక పనులు చేస్తున్నారు. స్త్రీలు యుద్ధానికి పనికిరావనే వదలిపెట్టే రెండవ ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో రష్యన్ స్త్రీలు బద్దలుచేశారు. ఇలా ఒక్కొక్కటి చేదించుకుంటూ చాలా దూరం వచ్చేసిన స్త్రీ భూమిపై కాదు ఆకాశాన్ని కూడా చుట్టి రావడానికి తయారయ్యింది.

స్త్రీలు విమానం నడపగలరని నమ్మడానికి మనలో చాలా మందికి ఇష్టముండదు. అది చాలా కష్టమైన, సాంకేతిక జ్ఞానంతో పనులు మూర్తితో కూడిన పనిగా భావిస్తారు. యాంత్రిక రంగంలో స్త్రీ ప్రవేశమే గిట్టని వారు స్త్రీలు వేరుగా విమానం నడపుతామంటే ఎలా ఓర్చుకుంటారు? ఇప్పటికీ ఇంజనీరింగ్ వదిలిన మహిళల సంఖ్య అతి స్వల్పంగా వుంది. కానీ ఇప్పుడు ఈ అపనమ్మకాన్ని కూడా కూలదోయడానికి కేవలం స్త్రీ బృందమే నడిపే ఒక ప్రత్యేక విమానాన్ని ఇండియన్ ఎయిర్ లైన్స్ వారు ప్రచారం చేస్తున్నారు. బొంబాయి నుండి గోవాకు వేయబడ్డ ఫ్లైట్ ఐ. పి. 169 ఒక బోయింగ్ 737 విమానం. సెప్టెంబర్ 16న మొట్టమొదటి సారిగా ఎగిరిన ఈ విమానాన్ని చూడడానికి వందలాది మంది ప్రేక్షకులూ, ప్రయాణీకులూ బొంబాయి విమానాశ్రయం కిటికీలూడి పోయింది. ఇండియన్ ఎయిర్ లైన్స్ మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ అర్. ప్రసాద్ విమానం ఎగిరేటప్పుడు స్వయంగా అక్కడికి వచ్చారు. విమానం ఎగిరే ముందు ఏర్పాటుచేయబడ్డ ప్రెస్ కాన్ఫరెన్స్ లో పత్రికా విలేజరులు కిక్కిరిసిపోయి వున్నారు. చివరికి అందరూ ఉత్సాహంగా వీడ్కోలు చెప్పగా విమానం ఆకాశంలోకి విజయవంతంగా ఎగిరిపోయింది.

పూర్తిగా మహిళా సిబ్బంది ద్వారా నడపబడిన విమానం ఇది మొదటిది కాదు. గతంలో 1985లో కూడా కలకత్తా దిబ్రూఘర్ ల మధ్య ఇలాంటి ప్రయత్నం ఒకసారి చేసే మళ్ళీ కొన్ని సమస్యల వల్ల మానేశారు. ప్రస్తుత ఫ్లైట్ ను కెప్టెన్ సోదామిని దేవ్ ముఖ్ ఫైల్డ్ చేయగా వివేదితా భోసే సహకారం అందించారు. కెప్టెన్ సోదామిని ఇదివరకే కలకత్తా ఫ్లైట్ ను కూడా నడిపారు. ఎంతో దైర్యసాహసాలు కనపర్చిన ఈ మహిళలు ఒక మాత్రం చరిత్రను సృష్టించారు.

కెప్టెన్ సోదామిని, వివేదితలు ఎంతో ఆత్మ సైర్యంతో వుండగా ఆ ఫ్లైట్ లోని ప్రయాణీకులు మాత్రం ప్రాణాలు గుప్పెట్లో పెట్టుకొనే

ఆకాశయానంలో ఆకాశంలో సగం

వున్నారు. అంత పెద్ద విమానాన్ని స్త్రీలు నడపడం అంటే వాటికి నమ్మకశక్తి కాలేదు. ఎక్కేటప్పుడే ఎంతో సంకయిస్తూ ఎక్కారు. చాలామంది. దారిలో కూడా ఎంతో ఆకాంతిగా ఎప్పుడే ప్రమాదం ముందుకొస్తుందోనన్న అనుమానంతో కూర్చున్నారు. దేముళ్లు మొక్కుకునేవారు మొక్కుకుంటూవున్నారు. మధ్య

మధ్యలో ఎయిర్ హోస్టెస్ లు పారపోయిన అటు వస్తే చాలు ఆసుపత్రిలో ప్రమాదానికి గురైన ఒక పేషెంట్ పరిస్థితిని గురించి అడిగినట్లు అడగడం మొదలుపెట్టారు. “ఆమెకు (సోదామిని) పరిగా వడపడం వచ్చుకదా?” అని ఒకరడిగితే “కేబిన్ లో ఒక్క మగమనిపైనా వున్నాడా లేదా” అని ఇంకొకరు ఆశ్చర్యం అడగసా

గారు. ప్రయాణీకులు భయాన్ని, ఆందోళనమా మాన ఆశ్చర్యంతో నమూనాలు చెప్పారు ఆ ఎయిర్ హోస్టెస్.

ప్రయాణం మధ్య దారిలో మేములో చిక్కుకొని కొద్దిగా కుదుపు ఉన్నప్పుడు కూడా ప్రయాణీకులు ఆందోళన వద్దారు. “ఇదే పురుషులు నడిపితే ఇంత భయం వుండక పోనూ” అని చెబుతూవున్నారు. కెప్టెన్ సోదామిని మాత్రం విమానం నడపడం అలవాటైపోయింది గనుక ఏమీ కొత్తగా అనిపించలేదని అన్నారు. మేముంటా ప్రాపెషనల్ ఫైయర్ గవక కాక్ పిల్ లో స్త్రీలు వున్నా పురుషులు వున్నా పెద్ద తేడా వుండదు” అన్నారు. ఇండియన్ ఎయిర్ లైన్స్ ఇప్పటికే చాలా మంది మహిళల సైలెట్లు వున్నా, ప్రయాణీకులు మాత్రం అవ పనిరంగా భయపడుతూ వుంటారనీ, విమానం నడిపే పని కేవలం పురుషులేదే నమకుంటా రని ఆమె అన్నారు. “కొవ్వొత్తికి స్త్రీ సైలెట్లు వుండటం కూడా మామూలైపోతుంది. నడుపు తున్నది స్త్రీనా పురుషుడా అన్న తేడా విమానం అయితే” గుర్తించలేదు గద అని కె. సైలెట్ వివేదిత నవ్వుతూ అన్నారు.

కెప్టెన్ సోదామిని దేవ్ ముఖ్, వివేదితా భోసే ఇద్దరూకూడా ఫైయింగ్ లో మంచి రికార్డులు ఇప్పటికే స్థాపించారు. సోదామినికి ఇప్పటికి 5120 గంటల ఫైయింగ్ రికార్డు వుంటే వివేదితకు 2000 గంటల రికార్డు వుంది. ట్రైనింగ్ ఇచ్చేప్పుడు కూడా స్త్రీలు ఎన్నో పాట్లు పడాల్సివస్తుందని వారు అన్నారు. “పురుషులకన్నా ఎంతో మెరుగ్గా చేస్తేనే గానీ మమ్మల్ని సమానంగా గుర్తించరని” వారు అన్నారు. ఇప్పిచ్చి అవాంతరాల దాటిన తర్వాతే వారు ఈ స్థాయికి రాగలిగారు.

పురుషాధిక్యత వున్నాది మీద విలబడ్డ మన సమాజంలో ఇది చాలా మామూలు కథే. అయితే విజయవంతం అయ్యే కథలు చాలా తక్కువే వుంటాయి గవక ఇది ఒక ప్రత్యేక కథగా మనముందుకు వచ్చింది. ట్రైనింగ్ ఇచ్చే అది కాల్గే విమానం నడిపే పని మగవాడి సొత్తని చావిస్తున్న తరుణంలో, సామాన్య ప్రయాణీకుల ప్రవర్తనను తప్ప పట్టాల్సిన సరిలేదు. ప్రజల్లో వున్న ఈ తప్పుడు భావజాలాన్ని పోగొట్టాలంటే సోదామిని, వివేదిత లాంటి స్త్రీలు ఒక ఎయిర్ లైన్స్ రంగంలోనే కాదు, సమస్త రంగాల్లోనూ ముందుకు రావాలి. ఆ మేరకు కొంతవరకైనా తోడ్పడిన ఈ ఇద్దరూ అదీనందనీయులు.

- కె. అనూరాధ

మన శరీరంలో మనకు తెలియని చిత్ర విచిత్రాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. వివిధ రకాల రసాయనిక తత్వాల సమ్మేళనము మానవ శరీరం. మన శరీరం శక్తిని, కదలికను, అందులోని భాగాలను, పనిచేసే తీరుతెన్నులను తెలుసుకుంటే మనకు ఓ వింతగా, ఆశ్చర్యంగా ఉంటుంది. నిజంగా మానవ శరీరం ఓ అద్భుత నిర్మాణం అని చెప్పవచ్చు.

మానవ శరీరంలో ఉన్న క్రొవ్యుతో ఏడు నల్లు ముక్కలను తయారు చేయవచ్చు. మన శరీరంలో ఉన్న భాస్వరంతో (ఫాస్ఫరస్) 2,200 లగ్నిపుల్లలను తయారు చేయవచ్చు. శరీరంలో ఉన్న ఇనుముతో రెండు అంగుళాల మేకును తయారు చేయవచ్చు. అలాగే మన దేహంలోని సున్నంతో (కాల్షియం) ఓ చిన్న బకెట్ ను నింపవచ్చు. ముఖ్యంగా మానవ శరీరంలో ఉన్న ఉదజని (హైడ్రోజన్)తో 980 శేర్ల నీటిని తయారు చేయవచ్చు. ఆ నీరు రక్తంలో నూటికి 90 శాతం, ఎముకలలో నూటికి 5 శాతం ఉంటుంది.

మన శరీరంలో అయోడిన్ కూడా ఉంటుంది. దీనితో ఓ బిందువు టంచర్

మానవ శరీరం - చిత్ర విచిత్రాలు

అయోడిన్ ను సిద్ధం చేయవచ్చు. మనీషిలో వున్న పొటాష్ తో ఒక చిన్న ఫిరంగి గుండును ప్రేల్చవచ్చు. మానవునిలో ఉన్న పంచదారతో (కార్బోనైట్) టేబుల్ బిల్డింగ్ పాత్రను నింపవచ్చు. మన శరీరం ఒక గంటలో విడుదల చేసే వేడితో ఒక ఆవిరి యంత్రాన్ని మూడు గంటలపాటు నడపవచ్చు. అయితే కేవలం 25 నిమిషాల సేపు ఓ బల్బును వెలిగించగల విద్యుత్తుకి మాత్రమే శరీరం విడుదల చేస్తుంది.

ఒక నిమిషంలో మనీషి సుమారు 159 మూలలను ఉచ్చరించగలుగుతాడు. మానవుడు ఒక మూలను మూట్టాడగలగాలంటే 72 కండరాలు ఒకసారి పనిచేయాలి. 30 మూలలను రాయడానికి మానవుడు 1 నిమిషం వ్యవధిని తీసుకుంటాడు. 411 ఘ. అంగుళాల గాలిని పీల్చగలడు. అలా రోజుకు 23,400 సార్లు గాలిని పీల్చుతాడు.

మనీషి తన జీవిత కాలంలో సుమారు 1,80,000 గంటల సేపు నిద్ర పోతాడు. మానవుడు 70 సంవత్సరాలు జీవించినట్లయితే అందులో 20 సంవత్సరాలు నిద్రకే సరిపోతుంది. నిద్ర లేకుండా మనీషి 90 గంటల సేపు మాత్రమే తట్టుకోగలడు. రాత్రి సమయంలో నిద్ర పోతున్నప్పుడు మనీషి 34 సార్లు ప్రక్కకు లెక్కలుతాడు. నిద్రలో 6,500 సార్లు ఊపిరి పీల్చటం జరుగుతుంది. ఎదిగిన మనీషి శరీరంలో 270 ఎముకలు ఉంటాయి. మరణించే నాటికి 206 ఎముకలు మాత్రమే ఉంటాయి. మిగిలిన 64 ఎముకలు మిగతా ఎముకలతో కలిసిపోతాయి. మనీషి శరీరంలోని రక్తం రోజుకు 1,68,000,000 మైక్రో దూరం ప్రయాణిస్తుంది. మానవుని మెదడు 1 న్యూరన్ కిలోల బరువు ఉంటుంది. మన జుట్టు రోజుకు అంగుళంలో 0.01714 వ పంతు పెరుగుతుంది. మనీషి భుజించిన ఆహారం జీర్ణమన

డానికి 4 గంటల వ్యవధి పడుతుంది. అయితే కేవలం ఒక ఆపిల్ పండు జీర్ణమనడానికి 90 నిమిషాల వ్యవధి పడుతుంది. ఇలా మానవ శరీరంలో ఎన్నో అద్భుత శక్తులు దాగిఉన్నా, మనకు తెలిసినంతవరకు శరీరం రెండు పనులను చేయలేదు. ఏదైనా త్రాగేటప్పుడు శ్వాసను పీల్చలేం. తుమ్మేటప్పుడు కళ్లు తెరవలేం.

ఏమైనా శరీరాన్ని విద్యక్ష్యం చేయడం మంచిది కాదు. ఈ సందర్భంగా సాచి. హావెల్ చెప్పిన మాటలు గుర్తుంచుకోవాలి.

“శరీరాన్ని విద్యక్ష్యం చేసే పాక్కు పిక్ లేదు. ఒకవేళ చేశావే అనుకో ! అది నిన్నే కాక, ఇతరులను కూడా బాదిస్తుంది.”

- మువ్వ సాంబశివరావు

వృత్తాంతం

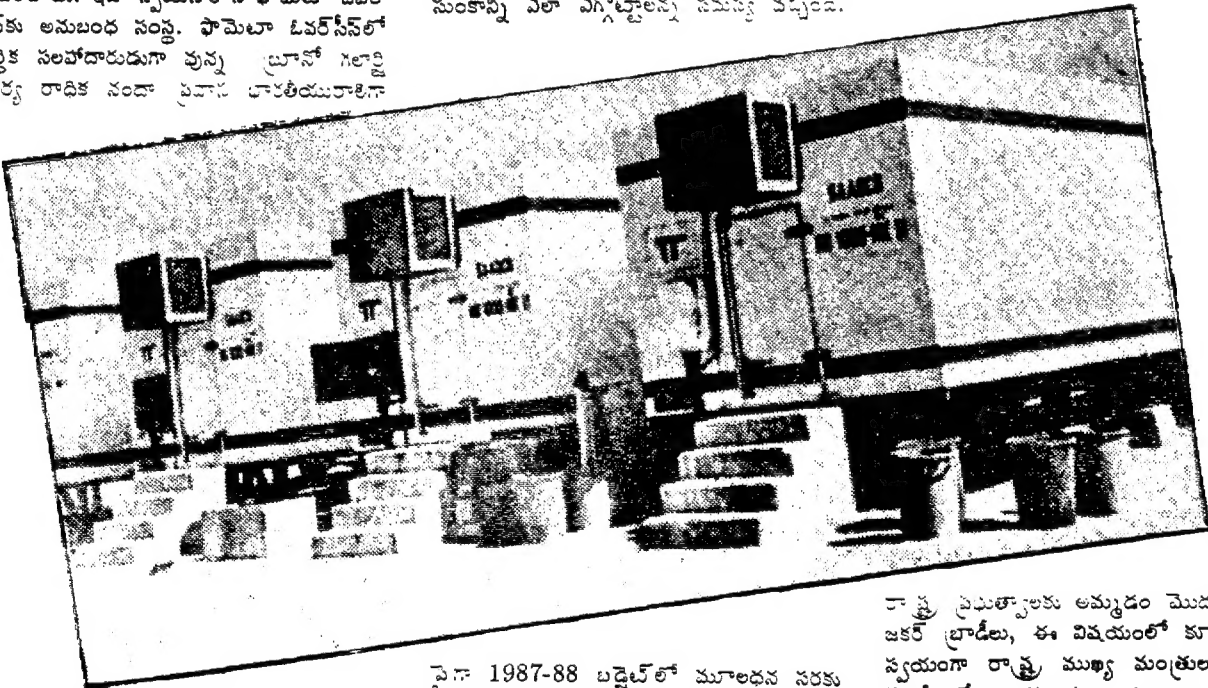
కోట్ల మేసినగర్ల యంత్రాంగాధకు కొత్త మలుపులు!

కుంభకోణాలూ, దోపిడీలూ, మోసాలూ అలవాటైన మన పాలకవర్గాలకూ, ప్రతిష్టలకూ ఈ కాలక్షేపం లేకపోతే తోటదం లేదు. ప్రజలు గురించి, వారి సమస్యల గురించి ఆలోచించి బుర్రపాడు చేసుకునేకన్నా ఈ కుంభకోణాల గురించి చిట్ట తరబడి చర్చిస్తూ వుంటే, ప్రజలు ప్రేక్షకులుగా మాస్తూ వుండవచ్చు. ఏ కుంభకోణాన్నివో తేల్చడం అంత కష్టమైన పనే కాదు. వీటికే ఇంత సమయం వృధా చేయాల్సిన పనేలేదు. బోపోర్లు వ్యవహారంలో రుజువులతో సహా అన్ని బయటపడ్డాయి, రాజీవ్ గాంధీ అధికార పీఠం ఏ మాత్రం కదిలించి? వెంటనే తేల్చేస్తే ప్రతిష్టలకు కూడా ఎల్లకాలం దెప్పిపొడవదానికి, బుర్రద జల్లడానికి అవకాశం వుండదు గనక, ఈ కుంభకోణాల కుంభకోణం ఎన్నాళ్లపాటు సాగితే అందరికీ అంత శ్రమవ్వడం.

ఈ సీరియల్ కథలోని ఒకానొక పిట్టకథ అయిన గడ్డియంత్రాల కుంభకోణం ఇప్పుడు మళ్ళీ ఒక విచిత్ర మలుపు తిరిగింది. పొద్దన్నమానం ఎన్నో కథలు చదువుతున్న పాఠకులు ఈ పిట్టకథ వివరాలు మర్చిపోయివుంటారు. వారి సౌకర్యార్థం జరిగిన కథను గూడా కొంత వివరిస్తే బావుంటుందేమో. ఈ కథ 1985 నుండి మొదలైందని చెప్పవచ్చు. మన కర్మభూమి, కుంభకోణాలకు, మోసాలకు మంచి అనువైన భూమి అని గుర్తించిన జాన్ రిచీర్డ్ బ్రాడ్ అనే స్పానిష్ వ్యాపారవేత్త 1985లో ఫామెలా ఇండియా మిషన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ అనే దాన్ని స్థాపించాడు. ఇది స్పెయిన్ లోని ఫామెలా ఓవర్ సీస్ కు అనుబంధ సంస్థ. ఫామెలా ఓవర్ సీస్ లో ఆర్థిక సలహాదారుడు వున్న బ్రాన్ గోల్డెర్ బార్న్ రాధిక నందా ప్రధాన వారసురాలిగా

అక్కడితో సగం పని తేలిక అయిపోయింది. ఆ తర్వాత ఈ దిగుమతి చేసే యంత్రాలపై సుంకాన్ని ఎలా ఎగ్జిట్ చేస్తున్నారో చూపింది.

ఒక అమెరికన్ ముందే వచ్చి 'సంజీవనీ ఫాదర్ ప్రాడక్షన్' అనే సంస్థను స్థాపించింది. అప్పటి నుండి ఈ రెండు సంస్థలూ కలిసి కథ నడిపించాయి. గడ్డి మొలపించే యంత్రాలను (ఫాదర్ మెషిన్స్) స్పెయిన్ నుండి దిగుమతి చేసుకునేందుకు అనుమతి ఇవ్వమని ఏప్రిల్ 85లో సంజీవనీ భారత ప్రభుత్వాన్ని కోరింది. 32 లక్షల డాలర్లు ఖరీదు చేసే ఈ యంత్రాలను వాటి బాగోగులూ, లాభనష్టాలూ ఏదీ చూడకుండానే ప్రభుత్వం కట్ట మూసుకుని అనుమతి తొలి చేసింది. అదేకాక ఈ యంత్రాలను స్పెయిన్ లోని ఫామెలా సంస్థ వద్ద నుండి కొనేందుకు, విదేశీ మారకద్రవ్యాన్ని భారతీయ ద్రవ్య సంస్థల నుండి రుణంగా తీసుకోమని సలహా కూడా ఇచ్చింది.

దొరికిందే సందని సంజీవనీ చాలా కష్టపడి 1985 నుండి 87 లోగా 50 యంత్రాల కొనుగోలు కోసం 374 లక్షల రూపాయల విదేశీ మారక ద్రవ్యాన్ని సేకరించుకుంటేపాటు, వెనుకబడ్డ ప్రాంతాల్లో స్థాపిస్తున్నందుకు గాను 15 లక్షల కేంద్ర సబ్సిడీని కూడా పొందింది.

పైగా 1987-88 బడ్జెట్ లో మూలధన సరకులపై సుంకం 55 శాతం నుండి 90 శాతానికి పెరిగింది. ఈ సుంకం మినహాయింపు కోసం 85 నుండి కూడా బ్రాడ్ లీడ్ర ప్రభుత్వాలూ పైరవీలు చేస్తూనే వున్నారు. చివరికి మన కథకు 'హిస్' అయిన బలరామ్ జకర్ రంగ ప్రవేశం చేశాడు. అప్పటి ఆర్థిక మంత్రిగా వున్న రాజీవ్ గాంధీని ఒప్పించి ఈ మినహాయింపును పొందగలిగాడు అక్కడ నుండి జకర్ బ్రాడ్ లి స్పేహం మరింత పెరిగి ఈ యంత్రాల కొనుగోలు విషయంలో చాలా పై స్థాయిలో మోసాలు ప్రారంభం అయ్యాయి. 'భారత కృషిక్ సమాజ్' అన్న ఒక బూటకపు సంస్థను పెట్టి, ఫామెలా యంత్రాలను భారత ప్రభుత్వం ఈ సంస్థకు బహుమతిగా ఇచ్చే ఏర్పాటు చేశాడు. బహుమతి రూపంలో వచ్చిన దానికి 90 శాతం సుంకం చెల్లించే బాధ తప్పిపోయింది.

ఏలాగైతేనే యంత్రాలు భారత దేశం చేరాయి. 50 యంత్రాలు మామూలుగా, 6 యంత్రాలు దొంగతనంగా చేరాయి. బహుమతిగా వచ్చిన యంత్రాలను రైతుల సంక్షేమం కోసం వాడాలింది పోయి వాటిని మళ్ళీ వివిధ

రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు అమ్మడం మొదలుపెట్టారు జకర్ బ్రాడ్ లు, ఈ విషయంలో కూడా జకర్ స్వయంగా రాష్ట్ర ముఖ్య మంత్రులకు రాసిన పైరవీ లేఖలు రుజువుగా వున్నాయి. అంటే మొత్తం మీద వారికి వచ్చిన లాభం సుంకం ఎగతేత ద్వారా మూడు కోట్ల అరవై లక్షల రూపాయలు, విదేశీ మారక ద్రవ్యం రూపంలో మూడుకోట్ల యాభై లక్షలు, అంటే మొత్తం ఏడుకోట్ల పదిలక్షలు.

క్లుప్తంగా ఇది జరిగిన కథ. ఆ తర్వాత యధాప్రకారంగా అన్ని కుంభకోణాల లాగానే ఇది ప్రజల ముందుకు వచ్చింది. జకర్, బ్రాడ్ లి దొంగతనం రుజువులతో సహా బయటపడింది. ప్రభుత్వం తన విధిగా ఒక విచారణ కమిటీని వేసింది. జరిగిన ఆర్థిక మోసంతోపాటు, ఆ యంత్రాల నాణ్యత విషయంలోకూడా ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎగ్రికల్చరల్ రీసెర్చ్ (ఐ.సి.ఎ.ఆర్.) వారిని దర్యాప్తు జరపమంది.

ఐ.సి.ఎ.ఆర్. తన దర్యాప్తును పూర్తి చేసి ఇటీవల ప్రభుత్వానికి తన నివేదికను సమర్పించింది. ఈ దర్యాప్తు బృందంలో భారత దేశంలోని ప్రముఖ శాస్త్రజ్ఞులు వున్నారు. పశు శాస్త్రం డిప్యూటీ డైరెక్టర్ ఆర్.ఎమ్. అచార్య, ఇండియన్ గ్రానలొండ్ అండ్ ఫాడర్ రీసెర్చ్

ఇన్స్టిట్యూట్ (రూస్) డైరెక్టర్ సంజీవ్ సింగ్, సెంట్రల్ ఫీడ్ అండ్ ఫూల్ రీసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూట్ (జైపూర్) డైరెక్టర్ అమృతలాల్, నేషనల్ రీసెర్చ్ సెంటర్ ఫర్ కేమెల్ (దిశా నీర్) డైరెక్టర్ ఎన్. డి. అన్నా, వీరుకాక ఇంజనీరింగ్ శాఖ అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్ అవ్వర్ ఆలమ్ ఈ బృందంలో వున్నారు. ఈ విపులు బృందం వారు అనేక ఫీల్డ్ బ్రయల్స్ ను నిర్వహించి ఈ గడ్డి యంత్రం ఏ మాత్రం పని కిరాదని తేల్చారు. ఇంతకు ముందు కూడా 1985లో బ్రాడ్ నేరుగ ఐ.సి.ఎ.ఆర్. ను కలిసి యంత్రాలను ఆ సంస్థకు అనుగుణంగా వున్న యూనిట్లకు అమ్మాలని ప్రయత్నించాడు. ఫీల్డ్ బ్రయల్స్ లేకుండా ఐ.సి.ఎ.ఆర్. కొనలేదు గనక, ఆ 'డేటా'ను గూడా బ్రాడ్ మే పన్నే చేశాడు. ఎన్ని చేసినా అప్పుడు కూడా యంత్రం పనికి రాదనే ఐ.సి.ఎ.ఆర్. తీర్మానించింది.

భారత్ కృషిక్ సమాజ్ రంగంలోకి వచ్చేక ఆ యంత్రాలను మళ్ళీ అంటగట్టే ప్రయత్నంలో అప్పటి వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి భజనలాల్ ఐ.సి.ఎ.ఆర్. డైరెక్టర్ ఎమ్.ఎన్. రంధా వాసు యంత్రాల విషయంలో వున్నారోచించమని కోరారు. ఫీల్డ్ బ్రయల్స్ నిమిత్తం, రూస్, అవికానగర్, దిశా పరిశోధన కేంద్రాల్లో ఈ యంత్రాన్ని మళ్ళీ పరీక్షించడం జరిగింది. ఈ లోపగా రాజస్థాన్ ప్రభుత్వం కరువు సహాయ నిధిలో నుండి డబ్బు వాడుకొని 13 గడ్డి యంత్రాలను కొనేసింది. అసలంకా వాటి

వైపుల్యం రుజువుకాకముందు ఎందుకు కొన్నారని అసెంబ్లీలో చర్చకు వస్తే రాజస్థాన్ వ్యవసాయ మంత్రి కమల "ఐ.సి.ఎ.ఆర్. రికమండ్ చేస్తే కొన్నామని" చక్కగా అబద్ధం అడిగారు.

ఈలోగా బ్రాడ్ హిస్సార్ పరిశోధన కేంద్రం డైరెక్టర్ వి.ఎమ్. ముదగళమ పైరవీ చేసి ఆయంత్రాన్ని హిస్సార్ కేంద్రానికి కూడా అంటగట్టే ప్రయత్నం చేశాడు. కానీ హిస్సార్ లాంటి సెక్షన్లమైన ప్రదేశానికి గడ్డి యంత్రం అవసరం లేదని ఐ.సి.ఎ.ఆర్. తిరస్కరించింది.

పట్టుబడ్డాక కూడా మోసాల మీద మోసం చేస్తున్నా బ్రాడ్ అటును చివరికి ఐ. సి.ఎ.ఆర్ కట్టేసింది. యంత్రాన్ని అన్ని కోణాల నుండి పరీక్షించిన నిపుణులు అది ఆర్థికంగాగానీ, సాంకేతికంగా గానీ ఏ మాత్రం ఉపయోగకరం కాదని తేల్చింది.

ఈ యంత్రానికి క్రమం తప్పకుండా విద్యుచ్ఛక్తి వుండాలి. ఒక్క 15 నిమిషాల పాటు విద్యుత్తు అగిపోయినా గడ్డి పంట సమూలంగా నాశనం అవుతుందని ఆర్.ఎమ్. అచార్య అన్నారు. పైగా ఈ యంత్రాల అన్ని రకాల గడ్డిమొక్క పెంచలేదు సరిగదా, పెంచినది కూడా పశువుల మేతకు సరిపడదని ఆయన అన్నారు. యంత్రంలో పెరిగిన గడ్డిలో సీటి శాతం ఎక్కువ కావడం వల్ల మేత కూడా ఎక్కువ అవసరం వుంటుంది.

కాబట్టి సాంకేతికంగా కూడా ఈ యంత్రాన్ని ఎంతో మెరుగుపరచాలని ఆయన అన్నారు. ఇంతకు ముందే ఇంతకన్నా మంచి రకం గడ్డి యంత్రాలను మన దేశ శాస్త్రజ్ఞులు తయారు చేసారని ఆయన అన్నారు.

ఎప్పుడైనా ఏ కథకైనా ఒక తుది మలుపు వుంటే అందం- అందుకే కాబోలు మన కథ కూడా చివరికి ఒక ఆశ్చర్యకరమైన మలుపుతో ముగుస్తుంది. అదేమిటంటే ఇన్ని విషయాలు బయటపడి, వారూ పత్రికలన్నీ వీటిని గురించి అల్లకల్లోలం చేసినప్పటికీ విస్తృత మొన్న బరే లీలో వున్న పశు పరిశోధనా సంస్థ మరొక బ్రాడ్ యంత్రాన్ని నియమించింది. ఇది మనకు ఎంత వస్సెన్స్, రంధావాకు కూడా అంతే సస్సెన్స్!

ఈ దేశంలో ఈ కాలనరీస్టిలో ఈ కథకు ఇంతకన్నా వేరే ముగింపు ఎలా ఆశిస్తాము. ఈ కథకు సరైన ముగింపు, ఆ మాటకు వస్తే అన్ని కథలకూ సరైన ముగింపు ఎప్పటికైనా ప్రజలే ఇస్తారు తప్ప ప్రభుత్వాలు, దర్యాప్తు కమిటీలు ఇవ్వలేవు. ఆ సరైన ముగింపు కోసం ప్రజలు సిద్ధపడాలి. ఇప్పటికీ సిద్ధపడ్డారాకీ తోడుగా వుండాలి.

-వసుంధర

మధ్యప్రదేశ్

రాళ్ళదెబ్బల రాక్షస పండుగ

మధ్యప్రదేశ్ లోని జామ్ నది కిరువైపులా వున్న రెండు గ్రామాల ప్రజలు ప్రతి ఏడాది నది ఒడ్డుకుచేరి ఒక పండుగ జరుపుకుంటారు. ఆ పండుగ ఎంత అవాగరికంగా, వికృతంగా, దీభ త్వంగా వుంటుందంటే - అధికారిక అంచనాల ప్రకారం ఆ పండుగవల్ల గత 20 సంవత్సరాలలో 30 మంది మరణించగా, వదివేలమంది గాయపడ్డారు. ఈ పండుగ ఆచారమేమిటంటే ఇరువ ఙ్గాలూ అలవిపోయేదాకా ఒకళ్ళపై ఒకళ్ళు రాళ్ళు విసురుకోవడం. ఈ పండుగ ఆచారం దాదాపు 16వ శతాబ్దం నుంచీ వున్నట్లు ఆధారాలు తెలు పుతున్నాయి. ఈ పండుగ పేరు 'గోల్ మార్'.

ఈ పండుగ ఆచారవల్ల మరణించినవారి సంఖ్య ఇంకా ఎక్కువగానే వుండవచ్చునని భావిస్తు న్నారు. ఈ పండుగ మధ్యప్రదేశ్ లోని చింద్వారా జిల్లాలోని పండుర్నా అనే చిన్నపట్టణం దగ్గర జరుగుతుంటుంది. విక్రమశకం ప్రకారం భద్రకాళి మాసంలో కృష్ణపక్ష అమావాస్య మరుసటిరోజు ఈ పండుగ ఉదయం నుంచి సాయంత్రం వరకూ జరుగుతుంది. ఇరవై అయిదు మీటర్ల వెడల్పుండే ఈ నదికి ఇరువైపులా చేరవ గ్రామస్తులు రాళ్ళు విసురుకుని ఒకరినొకరు గాయపర్చుకుంటారు..... చంపుకుంటారు.

రాళ్ళు విసురుకు చంపుకునే ఈ గోల్ మార్ పండుగకు ముందురోజున నది మధ్యలో ఒక చెట్టును నదికి ఆవల వుండే కోల్హార్ గ్రామ స్తులు నిలబెడతారు. తెల్లవారి ఒకరిపై ఒకరు రాళ్ళు విసురుకుంటారు. చివరికి నదికి ఈవల వుండే సవర్నాన్ గ్రామస్తులు ఆ చెట్టును తీసు కుని రావాల్సివుంటుంది. చండీదేవిని ప్రసన్నం చేసుకోవడానికై ఈ పండుగ జరుపుకుంటారు. మరుసటి ఏడాది సవర్నాన్ గ్రామస్తులు చెట్టును నిలబెడితే కోల్హార్ గ్రామస్తులు తీసుకెళతారు. ఈ ఏడాది ఈ పండుగను ఆగస్టు 31వ తేదీన జరిపారు. ఒకరిపై ఒకరు నిర్భాక్తిగా రాళ్ళు విసురుకోవడంవల్ల ఈ ఏడాది నలుగురు మర ణించగా, 482 మంది తీవ్రంగా గాయపడ్డారు. ఈ పండుగవల్ల 1982లో 558 మంది, 1983లో 475 మంది, 1984లో 560 మంది, 1985లో 480 మంది, 1986లో 363 మంది,

1987లో 652 మంది, 1988లో 682 మంది తీవ్రంగా గాయపడ్డారు. ఈ ఆచారం ఇంత వికృతంగా ప్రతి ఏడాది జరుగుతున్నప్పటికీ ఎటు వంటి చర్యలూ తీసుకోకపోలేకపోయారు.

రెండోషక్తంవాళ్ళు నదిలో నిలబెట్టిన చెట్టును తీసుకుపోవడానికి ప్రయత్నాలు ప్రారంభించగానే, ఆ ప్రయత్నాల అడ్డుకుంటూ చెట్టును నిలబెట్టిన షక్తం గ్రామస్తులు రాళ్ళు రువ్వడం ప్రారంభిస్తారు. నది వెడల్పు కూడా తక్కువ కావడంతో గురిచూసి చివరిన ప్రతి రాయీ అవతలిషక్తం వారిని గాయపర్చుతుంది.

ఇంత వికృతంగా, తీవ్రంగా, హింసాయు తంగా రాళ్ళు రువ్వకోవడం - చెట్టును స్వాధీనం చేసుకోవడంతో ముగుస్తుంది. చెట్టును రాళ్ళు దెబ్బలమధ్య స్వాధీనంచేసుకున్నాక ఇరుషక్తాలు స్నేహంగా కలిసిపోయి, మరణించినవారిని, గాయా లతో బాధపడుతున్నవారిని అక్కడే వదిలేసి

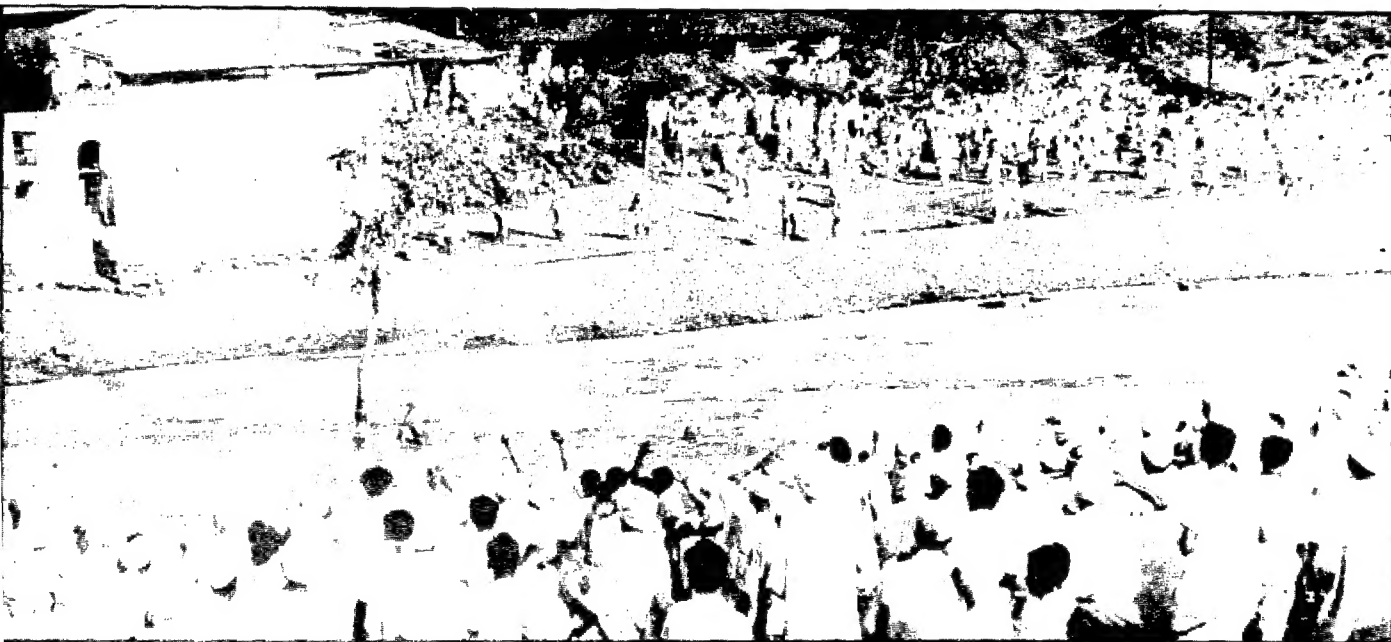
చెట్టును తీసుకుని చండీ ఆలయానికి వెళతారు. ఒకవేళ చీకటిపడేవేళకు కూడా ఆ చెట్టును స్వాధీనంచేసుకోవడం సాధ్యంకాకపోతే, రాళ్ళు రువ్వే కార్యక్రమం రెండోరోజుకూడా కొనసాగు తుంది. గత రెండేళ్ళుగా ప్రభుత్వం జోక్యంచేసు కుని, చెట్టు స్వాధీనం అయినా, కాకపోయినా పండుగ ఒక రోజు మించి జరుపుకోవడానికి వీలు లేదని ఆదేశించింది.

ఈ దురాచారాన్ని అడ్డుకోవడంకోసం పోలీ సులు ప్రయత్నించబోతే - "364 రోజులూ మీవి. కానీ, ఈ పండుగరోజు మాత్రం మాది. పండగరోజున పోలీసు లెవరైనా నది వక్కాకొస్తే సహించం" అని ఇరు గ్రామస్తులూ హెచ్చరించారు. గతంలో ఈ పండగకిగోల్ మార్ చోటుకి కొందరు పోలీసులు వెళ్ళి రాళ్ళదెబ్బలకు మరణించారు. ఈ దురాచారాన్ని నిర్మూలించాలని ప్రభుత్వం ప్రయత్నించినప్పటికీ ఫలితం లేకపోయింది.

"ఇది పిచ్చిపట్టినవాళ్ళు వేసినవి మాకు తెలుసు. ఈ రాళ్ళు విసురుకునే కార్యక్రమాన్ని మానుకుంటామని పండగముగిసిన సాయంత్రాల్లో, గాయాలతో అధికారులకు మాటలు యిచ్చాం కూడా. కానీ చివ్వులు ప్రారంభమై, డప్పులు మ్రోగడంతోనే మా చేతులు మాకు తెలియకుం దానే రాళ్ళు పట్టుకుంటాయి" అంటూడు రాళ్ళు దెబ్బలకు వశ్యువూడిన 57 సంవత్సరాల ఉపా ధ్యాయుడు భంగేగురూది. ఆ రోజు మమ్మల్ని రాళ్ళు పాలిస్తాయి అంటాడాయన. ఈ గోల్ మార్ పండుగలో కుడి కన్ను కోల్పోయినా పండుర్నా గ్రామ మాజీ సర్పంచ్ అనందరా వుకోల్లే గోల్ మార్ ను సమర్థిస్తూనే వుంటాడు.

ఈ పండుగవల్ల గాయపడేవారికోసం ఈ ఏడాది నాలుగు ప్రత్యేక వూర్తిస్తాయి హాస్పిట ల్ళను నదికి ఇరువైపులా నిర్మించారు. నదిలో నిలబెట్టిన చెట్టును తొందరగా స్వాధీనం చేసు కోవడానికి వీలుగా నీటి ప్రవాహాన్ని బాగా తగ్గిం చుతున్నారు. మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రమంత్రివర్గంలో క్యాబినేట్ మంత్రి గతంలో పనిచేసి, మరణిం చిన రేవనాథ్ చౌదే ఈ గోల్ మార్ పండుగను ఆపడానికై - నదిలో చెట్టును నిలబెట్టేచోటే నది రెండువైపులను కలుపుతూ ఒక బ్రిడ్జిని నిర్మించాలని తలపెట్టారు. అయితే మరుసటి సంవత్సరం చెట్టును మరోచోట నిలబెట్టి తమ రాళ్ళయిద్దాన్ని యధాతథంగా కొనసాగించారు.

- మంజిల్ సింగ్

దేశంలో గుండెపోటుతో మరణించే వారి సంఖ్య నానాటికీ పెరిగిపోతోంది. అయితే గుండె పోటు రాకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకుంటూ, గుండె పోటు వచ్చిన వారిపట్ల వెంటనే కొన్ని ప్రాథమిక చర్యలు తీసుకోవడం వల్ల వీటి సంఖ్యని మనం చాలా వరకూ తగ్గించవచ్చు.

సహజంగా, నలభైసంవత్సరాల వయస్సు దాటిన వ్యక్తులకి హార్ట్ ఎటాక్ వచ్చింది అనేమాట మనం తరచు వింటూ ఉంటాం. అయితే గుండెపోటు అంటే ఏమిటి? వచ్చిన పుడు తక్షణమే ఏం చెయ్యాలి? నే విషయం పరిశీలిద్దాం.

పిడికిలి పరిమాణంలో ఉండే గుండె విశ్రాంతి లేకుండా మానవదేహంలో పని చేసే ఒక యంత్రం. అయితే దీని బరువు కేవలం 250 నుండి 350 గ్రాములు ఉంటుంది. ఇది శరీరం మొత్తం బరువులో 0.4 నుండి, 0.5 శాతం మాత్రమే ఉంటుంది. గుండె రక్తాన్ని శరీరంలో ముందుకు తోయడానికి కావలసిన శక్తి నిచ్చే పంపు. ఇది పని చేయడం మానేస్తే, ఆ వ్యక్తి మరణించినట్లే. అయితే ఈ క్రియను నియంత్రించే యెడానికి దేహంలోనే ఒక సహజ సిద్ధమైన యంత్రాంగం ఉంది.

'లబ్ డబ్' అనే శబ్దాలతో స్పందించే గుండె తన పనిచేయడం మానేయడాన్ని 'గుండె జబ్బు' లేదా 'హార్ట్ ఎటాక్' అనేవచ్చు. గుండెకు కేంద్ర నాడీ మండలం నుండి ఏ విధం అయిన ఆజ్ఞలూ ఉండవు. ఇది స్వతంత్ర నాడీ వ్యవస్థ పరిధిలో ఉండటం వల్ల తన పనిని తానే చేసు కుపోతుంది. అయితే గుండెకు కూడా విశ్రాంతి అవసరమే. మనిషి తన ఆరోగ్యాన్ని కాపా డుకుంటూ, మానసిక ఉల్లాసాన్ని కలిగి ఆనం దంగా ఉండటమే గుండెకు విశ్రాంతి. సహజంగా గుండె పరిమాణం పెద్దదయినపుడు కానీ, శరీ

'లబ్, డబ్'లు ఆగిపోతే?

రంలో కొలెస్టరాల్ శాతం ఎక్కువయినపుడు కానీ గుండెపోటు రావడం జరుగుతుంది. అందు కని భారీకాయలు ఒళ్ళు తగ్గించుకోడం చాలా మంచిది. దీని కోసం వారు అవసరం అయితే వ్యాయామం చెయ్యాలి. ఆహారపు అలవాట్లను కూడా వైపుల సలహాల మేరకు పాలించా ల్సిందే మరి.

గుండె కొట్టుకోవడం ఆగిపోవడం అంటే శరీరంలోని అన్ని భాగాలకీ రక్త స్రవణణ ద్వారా సరఫరా అయ్యే ప్రాణదాయువు ఆగిపోవడం అన్న మాట. ఇలా మెదడుకీ రక్త స్రవణణ చూడు నిముషాలసేపు ఆగిపోతే అది విపరీతంగా దెబ్బతినే అవకాశం ఉంది. అదే గుండెకొట్టుకోడం నాలుగు నిముషాలు ఆగిపోతే ఆ రోగికి మరణం తథ్యం. శరీరం నుండి గుండెకి, గుండెనుండి శరీరానికి రక్తం సరఫరా అవడం వల్లే పూడయి స్పృహన జరుగుతోందని కార్డియాలజిస్టులు అంటూంటారు. ఆరోగ్యంగా ఉన్న మనిషి గుండె సుమారుగా 70 నుంచి 80 సార్లు కొట్టుకుంటుంది. మొదటిసారి గుండెపోటు వచ్చినపుడు చూడు లేక నాలుగు నిమిషాల సేపు రోగి తీవ్రమైన భావతో విలవి లలాడతాడు. అయితే కొద్ది సేపటిలో మెదడు, ఊపిరితిత్తుల నుండి రక్తం, గాలి గుండెకు చేర డంతో రోగి గుండె తిరిగి కొట్టుకోవడం మొదలవుతుంది.

పెద్ద పెద్ద నగరాలలో గుండె జబ్బు వల్ల సంభవించే మరణాల సంఖ్య రోజు రోజుకీ పెరు గుతోంది. గుండెపోటుతో మరణించే వారి సంఖ్య ప్రస్తుతం దేశంలో 33 శాతం ఉందని ఇటీ

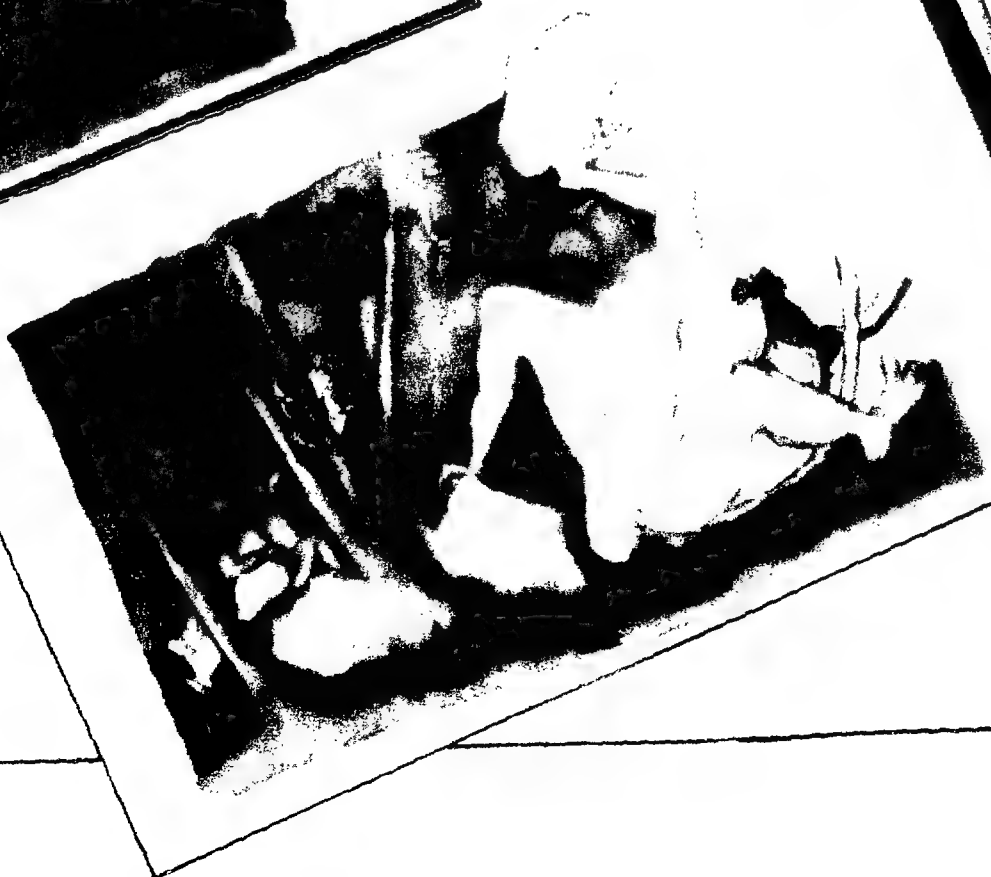
వల జరిపిన ఒక సర్వేలో తెలిసింది. అయితే, అసలు గుండెకొట్టుకోవడం ఆగిపోతే తక్షణమే ఏం చేయాలి అనే విషయం చాలా తక్కువ మందికి తెలుసు. గుండెపోటు వచ్చిన రోగి చూస్తూ ఉండరూ గుమిగూడకుండా చక్కని గాలి, వెలుతురూ సోకనివ్వాలి. అదుర్దాతో గుమిగూడే జనం రోగికి ఉపకారం కన్నా అప కారమే చేస్తారు. రోగిని సమతలంగా ఉన్న ప్రదేశంలో వెల్డెలావరుండబెట్టాలి. దిగుతుగా ఉన్న దుస్తుల్ని వదులు చేయాలి. రెండు కాళ్ళని 30 నుండి 40 డిగ్రీల ఎత్తులో ఉంచాలి. లేక పోతే కాళ్ల కింద మూడు, నాలుగు దిండ్లు ఉంచితే సరిపోతుంది. లేకపోతే కుర్చీగానీ, బల్ల గానీ ఉంచినా పరవాలేదు. ఒక్కోసారి ఇవన్నీ వీలుకాకపోతే రెండుకాళ్ళని ఎత్తుగా పైకి ఉంచి వట్టుకోవాలి. ప్రయాణంలో ఉండగా సంభవిస్తే, వైన చెప్పిన మేమీ దొరకకపోవచ్చు. అప్పుడు నిరాశ చెందకుండా కాళ్ళను ఎత్తివట్టుకోవడం కానీ, లేక ఏ స్కూలుకు, పైకిళ్ళపైన అయినా ఉంచవచ్చు. వెంటనే ఎడమవైపు చాతిపై అర చేతితో కొంచెంసేపు మనోత్ చేయ్యడంవల్ల గుండె తిరిగి కొట్టుకుంటుంది. ఇలాంటిప్పుడు ఏ క్కువ బలం ఉపయోగిస్తే, జరిగే మేలు కన్నా కీడే ఎక్కువ. ఈ రకం అయిన జాగ్రత్తలు తీసు కుంటూ ఎడమ అరచేతిని కుడి చాతి మీద, కుడి అరచేతిని రోగి ఎడమ చాతి మీద అన్ని చూస్తే గుండె యిబడంగా కొట్టుకుంటోందో లేదో మనం గమనించవచ్చు. ఇలాంటి ప్రాథమిక జాగ్రత్తలు తీసుకున్న తరువాత రోగిగుండె కొట్టు కోవడంలో హెచ్చుతగ్గులుండే అవకాశం ఉంది.

అటువంటి సమయంలో రోగికి 'క్యూరియ శ్వాస' ఇవ్వాలి. క్యూరియ శ్వాస అంటే రోగివోల్ట్ నోరుపెట్టి క్యూరియంగా శ్వాసని అందించడమే. ఇలా ఇచ్చే ముందు రోగివోల్ట్ ఆహారపదార్థాలేమీ ఉండకూడదు. రోగిమెడకింద చెయ్యిచేసి మరో చేతితో తలని పట్టుకుని క్యూరియ శ్వాసని అందించాలి. ఈ పద్ధతిలో ఆగిన గుండె తిరిగి కొట్టుకోవడం దాదాపు ఖాయం. అందుకనే ఈ పద్ధతిని ముద్దుగా 'కిన్ ఆఫ్ లైఫ్' (ప్రాణాన్నిచ్చే ముద్దు) అంటారు.

ఇలా కొంచెంసేపు క్యూరియ శ్వాసనిస్తూ, పూడయి స్పృహన, నాడీ వేగం ఎలా ఉన్నాయో జాగ్రత్తగా గమనించాలి. ఇలా ఒకే మనిషి ఎక్కువ సేపు క్యూరియ శ్వాసని ఇవ్వలేకపోతే మరో మనిషి ఈ విధంగా సాయపడవచ్చు. ఈ సమయంలో రోగి ముక్కును మూసి, నోటిని కూడా నోటితో మూసి ఉంచాలి. వెంటనే గుండె మీద మనోత్ చేయడం, క్యూరియ శ్వాస ఇవ్వడం ఒకదాని తర్వాత ఒకటి చేయాలి. ఇలా రెండుసార్లు క్యూరియ శ్వాసనిచ్చి, పన్నెండుసార్లు మనోత్ చేయాలి ఉంటుంది. నాడీ స్పృహన వెలిగే వరకూ ఇలా చేస్తే ఆ మనిషి అతికి బట్టకట్టినట్లే. ఆ తర్వాత డాక్టర్ దగ్గరకి తీసు కెళ్ళి జాగ్రత్తగా వైద్యసలహాలు పాలిస్తే రోగిని మరణం బారినండి కాపాడినట్లే.

-భానురత్నం పమ్మి

నాకు ఎవరూ పెద్దించలేదు నాకు నేనే
పుని. కేవలం మానావ్యుగారివి ఒక్కం
తప్ప నేను అర్థిస్తున్నాను కావాలికి మరో
రోదం ఏదీ అద్దరాలేదు అవి చెప్పకువ్వారు
ఎస్. హెస్సేన్.

కేవలం అర్థి పుస్తకాల్లో మాసి అం
చిత్రకళను అధ్యయనం చేసారు, అభ్యసించా
అప్పటినుండి ఆయన ఇప్పటికీ విరంతర పాఠ
వర్ణ ప్రసంగ ప్రత్యాతిని సంపాదించుకున్నాడు.

చిత్రకళను పాఠశాలలో అభ్యసించటం ఆయన
సలబుకాదని భావించేవారిలో హెస్సేన్ ఒకరు.
మనిషిలో జీర్ణించుకుని ఉన్న భావాలను కుంచె
ద్వారా కావ్యాన్తరే ప్రకటించుటే చిత్రకళ
ప్రధాన ఉద్దేశమని హెస్సేన్ అభిప్రాయం.

ఎమర్సన్ నమయంలో స్వర్ణీయ ప్రధాన
ఇందిరా గాంధీని కాశీమాతగా మార్చి పులిస్తే
స్వారి చేయించిన మనక హెసేన్ కే దక్కకుండు.
హెస్సేన్ చిత్రకళను తన ఊపిరిగా భా
స్తారు. ప్రతి కళాకారుడు "ఇన్స్పిరేషన్" కోసం
కొట్టుమిట్టాడుతూ కాన్ వాస్ ముందు ఫిలుమని
దిక్కులోనక వదార్చు చేస్తూ తంటాలుపెడుతూ
విదో చిత్రాన్ని గీయాలన్న నిర్ణయానికి వస్తాడు.
అయితే హెస్సేన్ మాత్రం ఎడతెరిపి లేకుండా
చిత్రాలను గీస్తూనే ఉన్నాడు. ఆయనకు ఇన్స్పి
రేషన్ అవసరంలేదు. కుంచె పట్టించే ఆంధ్రం
గీస్తూనే ఉంటారు. చివరికి అంతా పూర్తయిన
తరువాత మీ ముందు అద్భుత కళా శాండం
ఉంటుంది.

1986 ఆయన ఆరు రోజుల్లో ఆరు
బొమ్మలు గీసారు. ఈ దృశ్యాన్ని ప్రజలు ఆయన
చుట్టూ ముగి అశ్రుర్యచకితులై చూశారు. ద
చిత్రం కూడా ఒకదానిని సోలి మరొకటి
ఉండదు. అన్ని విధిన్నంగా ఉంటాయి. అదే
హెస్సేన్ ప్రత్యేకత.

హెస్సేన్ తన మొట్టమొదటి కళాశాండాన్ని
కేవలం 10 రూపాయలకు అమ్మారు. ఈ రోజు
ఆయన చిత్రాల్లో అతి తక్కువ ధర అంటే
సమూహ ఆరు లక్షలు ఇంతకన్నా తక్కువకు
మరే చిత్రం దొరకదు.

ఇప్పుడు ఆయన చిత్రాలు వేలం పాటలో
కొనుక్కోవారిగనక ఆరు లక్షలకు తక్కువుగా
చిత్రం లభించే అవకాశం లేదు మరి. ఏలాపో

హుస్సేన్ మెచ్చుకొని రోజులేదు. 92 ఏళ్ల వయసులో కూడా పికాసో చిత్రాలు గీస్తూనే ఉన్నారు. అలా నాకూ జీవితాంతం చిత్రాలను గీయాలని ఉంది అని హుస్సేన్ చెప్పకున్నారు. విదేశాలను సందర్శిస్తూ అక్కడి వాతావరణాన్ని అస్సాదించి అందులోని కొత్తదనాన్ని తన కుంచె ద్వారా ప్రకటించటమే హుస్సేన్ చేసే పని. హుస్సేన్ మారుమూల గ్రామాలలోపాలు విదేశాలను కూడా సందర్శించారు.

హుస్సేన్ రామాయణ్, మహాభారతంపై ఇటీవల చిత్రించిన బొమ్మలను హైదరాబాదులోని ఎల్. వి. ప్రసాద్ నేత్ర వ్యాధుల చికిత్సా కేంద్రంలో ప్రదర్శించారు. హుస్సేన్ కేవలం చిత్రకారుడే కాదు. కవి, కూడా. హుస్సేన్ పాత సినిమాలు కొన్నింటిని సినిమా హోల్డింగ్ లో డిజైన్లను కూడా రూపొందించారు. చిత్రకళకు సంబంధించిన ఏ విషయాన్నైనా మంచిసిగ్గుప్రాయంగా చెప్పగలరు ఆయన.

చెప్పలేనంత వేగం, ఆత్మత, మరుకైన కళ్లు ఆయనలోని ప్రధాన లక్షణాలు. గీస్తున్నంతసేపు ఎవరికీ అంత చిక్కడు ఆయన గీసే ప్రతిమ అసలు రూపం. చిత్రం పూర్తయిన తరువాత మెచ్చుకొనివారు ఉండరు. అంటే అతిశయోక్తి కాదు. భారతదేశ కీర్తిని విదేశాల్లో సైతం తన ప్రతిభతో ఇనుమడింపజేసిన మహామనిషి హుస్సేన్.

అంతటి ఖ్యాతిని సంపాదించినా సరే గర్వం కించిత్తయినాలేదు. సాధారణ వేష ధారణ. నెరసిపోయిన జుట్టు, బారెడు గడ్డం, తెల్లటి దుస్తులు, ఒక్కసారి చూసినవారు సైతం ఆయనను ఎప్పుడైనాసరే ఇట్టే గుర్తుపట్టగలరు.

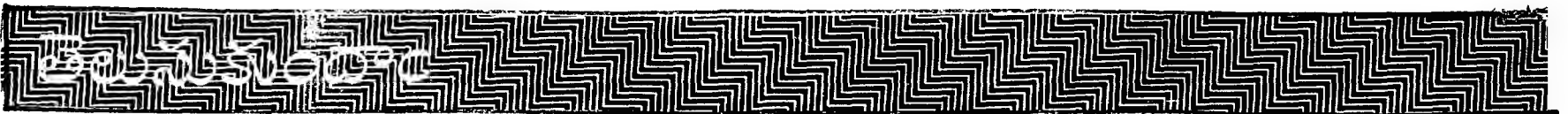
ఒక కాలికి ఒక రంగుబూటు, మరో కాలికి మరో రంగు బూటు వేసుకోవటంతో పాటు, అసలు పాదరక్షలు లేకుండా తిరిగిన ఘనత కూడా హుస్సేన్ కే దక్కింది. అలాంటి విచిత్రమైన వసులు చేస్తూ ఎప్పటికప్పుడు వార్తల్లోకెక్కటం హుస్సేన్ కి సర్వసాధారణమైపోయింది. చెప్పలేనంత దుకు ఓ అప్రావృత క్షుణ్ణువారు వారు ఆయనను బయటకు గెంటివేసిన విషయం అందరికీ గుర్తు ఉండే ఉంటుంది.

-ఉప్పలూరి శ్రీనివాస్

ఫోటోలు : ఖాదర్

కౌంట్ డౌన్ టెరెన్సు అనే వ్యక్తి ఉదయం నెదనుంది లేచిన కొంతసమయం వరకూ నియోన్ బ్యూటైల్స్ను రెండుసార్లు తన చేతులకు తగిలించి తన నుండి జనించిన విద్యుత్తుతో వాటిని వెలిగేట్టగా చేసేవాడు. డాక్టర్ జె.కె.ఎల్, బ్రియాన్ విలయమ్స్ అనే ఇద్దరు వ్యక్తులు ఎటువంటి ఎలక్ట్రిక్ బల్బునైనా సరే తమ చేతులతో వెల్లుకుని వెలిగించేవాళ్ళు. అయితే బోంబర్డర్ అనే 16 ఏళ్ళ పిల్లవాడు తన చేతులతో పిన్బుల్బును అయస్కాంత చలనం చేసే వాడు.

ఇలా మనుషుల్లో విద్యుత్తు ఎలా తయారవుతోంది? ఎందుకు అవిధంగా వాళ్ళల్లో బల్బుల్ని వెలిగించగల స్థితి, ఇతరులు వాళ్ళను వెల్లుకున్నప్పుడు షాక్ తగిలేశక్తి కలిగివుంటున్నారా....?

ఈ విషయంపై డాక్టర్ హెచ్. సి. ఉరే, డాక్టర్ యన్. ఎల్. మిల్లర్ అనే శాస్త్రవేత్తలు పరిశోధనలుచేసి ఒక సిద్ధాంతం కనుగొన్నారు. జీవం ఏర్పడేందుకు ప్రోటీన్ పరమాణువులు కావలసివుంటాయని, అవి ఒకటిగాని అంతకంటే ఎక్కువగాని అమినో యాసిడ్స్ వలన తయారవుతాయని, ఆ విధమైన జీవప్రక్రియగా మారే ఒత్తుల సంభవించే కొన్ని సూక్ష్మ సంభవాలలో ఈ విద్యుత్తు వ్యక్తులలో సంఘటించుతుందని తేల్చి చేపారు. అందుకు వాళ్ళు చేసిన ప్రయోగంలో జీవదాతువులని చెప్పబడేవాటిని, పురాతన ప్రారంభపుట్ట భూ గ్రహప్రళల వాతావరణాన్ని, అమోనియా, మెథేన్, హైడ్రోజన్, నీరు సమృద్ధిపరిచిన దానినికా గాజు పాత్రలో వుంచి దానికి ఎలక్ట్రిక్ షాక్లు ఇవ్వడంవల్ల ఆశ్చర్యకరంగా జీవకణానికి ప్రాథమిక రూపాలైన అమినో యాసిడ్స్ తయారయ్యాయి. ఆ విధంగా ఈ భూమిపై ప్రాణి ఏర్పడడంలో విద్యుత్ కూడా తనవంతు పాత్రను నిర్వహించిందని శాస్త్రజ్ఞుల ప్రపంచంలో ధృవీకరించబడింది.

ఈ ప్రయోగాన్ని మరింత రుజువుపరచేందుకు అత్యంత సున్నితమైన మైక్రో వోల్టే మీటరును తయారుచేసి ఒక వోల్టే విద్యుత్లో చందవేల భాగపు అతి చిన్నమెరుపును తెలుసుకోగల ఆయంత్రితో జీవకణాన్ని పరిశీలించినప్పుడు ప్రతి ప్రాణింగల జీవవదార్తలలోనూ విద్యుత్ వుంటుందనేది తేలింది. జీవవదార్త సంచలనాలలో అడెన్ సిన్ ట్రైఫోస్ఫేట్ (ఎటిపి) అనేది శక్తికి మూలకంగా పేర్కొనబడింది. విద్యుత్ ఆ సెల్లో తయారవుతుందని ఊహిస్తున్నారు. సముద్రంలో పికట్లో మెరుపులు చిందించే చేపలా, మిణుగురు పురుగులు మొదలైన జీవజాలంలో లూసిఫెరిన్, ఎంజైమ్ లూసిఫెరిస్ అనే రెండు రసాయనికాలవల్ల ఆ వెలుగు కలుగుతుందని, అవి 'ఎటిపి' వల్లనే ఆరకమైన వెలుగు స్థితికి తీసు

విద్యుత్ మనుషులు

కురబడుతున్నవని తేల్చారు. ఇదేపద్ధతి 'ఎటిపి' విధానం మానవుడిలో సహజీవజాల మంతటిలోనూ వున్నదని, అయితే ఇది కొందరిలో అధికంగావుండి ప్రత్యేకంగా బయటపడుతుందని తేల్చిచెప్పబడుతోంది. ఈ విద్యుత్ విధానంలో భూమ్యాకర్షణశక్తి ప్రమేయం కూడా వున్నట్లుగా శాస్త్రజ్ఞులు తమ అంచనాలతో వాతావరణ పరిస్థితులను సమన్వయించి, ఆ వ్యక్తులవల్ల జనించిన షాక్లవల్ల నిర్ణయించడమయింది.

వైద్య మాగ్నెటిజం గల ఈ విద్యుత్ ప్రకంపనం హెచ్చుగల భార్యా భర్తలు ముద్దులు

ఇష్టపడే రంగును బట్టి వ్యక్తుల వ్యక్తిత్వాలు!

'అందమే ఆనందం' అన్నారు పెద్దలు. అందంగా కనిపించడం కోసం రకరకాల రంగుల దుస్తులను ధరిస్తుంటాం. మనలో ఒక్కొక్కరికీ ఒక్కొక్కరంగు అంటే ఇష్టం. కొందరికి తెలుపు, మరి కొందరికి నలుపు, ఇంకొందరికి ఎరుపు అంటే ఇష్టం. 'లోకో ధిన్నరుచి' అన్నారు కదా. అయితే 'ఫలానా రంగు అంటే మీకేం దుకుత ఇష్టం?' అని ప్రశ్నించి జవాబు రాబట్టడం కష్టం. కానీ మనం ఇష్టపడే రంగును బట్టి మన వ్యక్తిత్వం, మానసిక ప్రవర్తన, అలవాట్లు ఎదుటి వారికి అర్థమవుతున్నాయి తెలిసి పోతుందని మీకు తెలుసా? తెలిస్తే ఫర్వాలేదు కానీ తెలియకపోతే గనుక వివిధ రంగులను ఇష్టపడే వ్యక్తుల అలవాట్లు, అభిరుచులు ఎలాంటివో ఇక్కడ ఇస్తున్నాం. ఆ వివరాలు చదివి, మీకు పరిచయమున్న వ్యక్తుల వ్యక్తిత్వం ఎలాంటిదో తెలుసుకోండి.

ఇప్పుడు వివిధ రకాల రంగులను ఇష్టపడే వారి వ్యక్తిత్వం ఎలాంటిదో తెలుసుకుందాం.

నలుపురంగు:

ఈ రంగును ఇష్టపడే వ్యక్తులు క్రూరమైన ప్రవర్తన కలవారయి ఉంటారు.

నిలంరంగు:

నిలంరంగును ఇష్టపడేవారు ఎటువంటి సమస్య ఎదురయినా తట్టుకోగల ధీశక్తి గలిగి ఉంటారు. ఈ రంగును ఇష్టపడని వాళ్ళు షార్ట్ టెంపర్స్ కలిగి ఉంటారు.

గోధుమరంగు:

ఈ రంగును ఇష్టపడే వ్యక్తులు మంచి స్నేహితులుగా, ప్రేమికులుగా ఉంటారు. అయితే వీళ్ళు చిన్న పొరపాటును కూడా సహించలేరు. ఇక ఈ రంగును ఇష్టపడని వాళ్ళు క్రీడలయందు అభిరుచిని కలిగి ఉంటారు. అలాగే వాళ్ళు అందరితోనూ తేలిగ్గా కలిసిపోతారు. సమయ పొలనని ఇచ్చితంగా అమలు చేయడమే కాకుండా ఒకసారి ఇచ్చిన మాటమీదే నిలబడతారు.

ఆకుపచ్చరంగు:

ఈ రంగును ఇష్టపడే వ్యక్తులలో అపొభావం హెచ్చు. తమ గురించి, తాము చేసే పనిగురించి గొప్పలు చెప్పుకుంటూ ఉంటారు. పోతే ఈ రంగును ఇష్టపడని వాళ్ళు చుట్టూ ఉన్న జనం తమని చిన్నచూపు చూస్తుంటారని తెగ బాధపడు తుంటారు.

గ్రే కలర్:

ఒంటరి జీవితం గడపేవాళ్ళు ఎక్కువగా ఈ రంగును ఇష్టపడు తుంటారు. వీళ్ళు నలుగురు

వెల్లుకుంటే తీవ్రమైన పరిస్థితులు ఏర్పడినట్లు ఇదివరకు ఒక వింతవార్త వెలుగులోకి వచ్చింది. రానున్నకాలంలో వీటివల్ల మరిన్ని వివరాలు రాగలవు.

ఇటీవలనే రష్యాలో ఒక శాస్త్రజ్ఞుల జంట 'వైరియస్ ఫోటోగ్రఫీ' అనే పద్ధతిలో ఫోటోలు తీస్తూ, మనిషిచుట్టూ ప్రకాశవంతమైన వెలుగును, అలాగే ఆకులచుట్టూ వింత వెలుగునూ ఫోటో తీయడం ఓ వింత శాస్త్రీయ అవిష్కరణగా భావిస్తున్నారు. ప్రతి జీవవదార్తలోనూ వెలుగు విప్పారుతుంటుందని, అది జీవకణాల చైతన్యంలో ఒక భాగమని ఇప్పటికీ పరిపెట్టుకోవడం జరుగుతుంది. ఈ సిద్ధాంతంలోనూ, ప్రాణి పుట్టుకలో వాతావరణంలోగల విద్యుత్ సహాయపడినట్లుగా రుజువువుతోంది.

- హిప్పో కమలాకర్

రితో కలవడానికి, మాట్లాడటానికి సాధారణంగా ఇష్టపడరు.

నారింజరంగు:

ఈ రంగును ఇష్టపడే వ్యక్తులు జీవితంలో ఎప్పుడూ ఏదో సాధించాలని వెల్లుదలతో కృషి చేస్తుంటారు. ఉద్యోగంలో పై మెట్టు ఎక్కడానికి, డబ్బు సంపాదించడానికి, ఆరోగ్యం కాపాడుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తుంటారు. ఎక్కువగా ఆ ఆలోచనలతోనే కాలం గడుపుతుంటారు.

పింక్ కలర్:

వీళ్ళు ఒట్టి స్వార్థపరులుగానూ, చిన్న పిల్లల మనస్తత్వం కలవారు గానూ ఉంటారు. ఎంత సేపూ తమ గురించే ఆలోచిస్తుంటారు. మిగతా వాళ్ళ గురించి ఆలోచించడం శుద్ధదండగ అంటుంటారు.

ఎరుపురంగు:

సహజంగా ఎరుపురంగు అపాయానికి చిహ్నం. అయితే ఈ రంగును ఇష్టపడే వ్యక్తులు దైనమిక్ గా ఉంటారు. ఎలాంటి పనయినా చేయడానికి ధైర్యంగా ముందడుగు వేస్తుంటారు. అంతలేని ఆత్మ విశ్వాసం వీరిసొత్తు.

పసుపురంగు:

ఈ రంగును ఇష్టపడే వ్యక్తులు ఏదో సాధించాలని తాపత్రయ పడుతుంటారు. కానీ అదే మిటో ఇదమిద్దంగా తెలిదు. అయితే తమకి తెలిసిన వారికి పొందయ పూర్వకంగా సాయం చేయడానికి ముందడుగు వేస్తుంటారు.

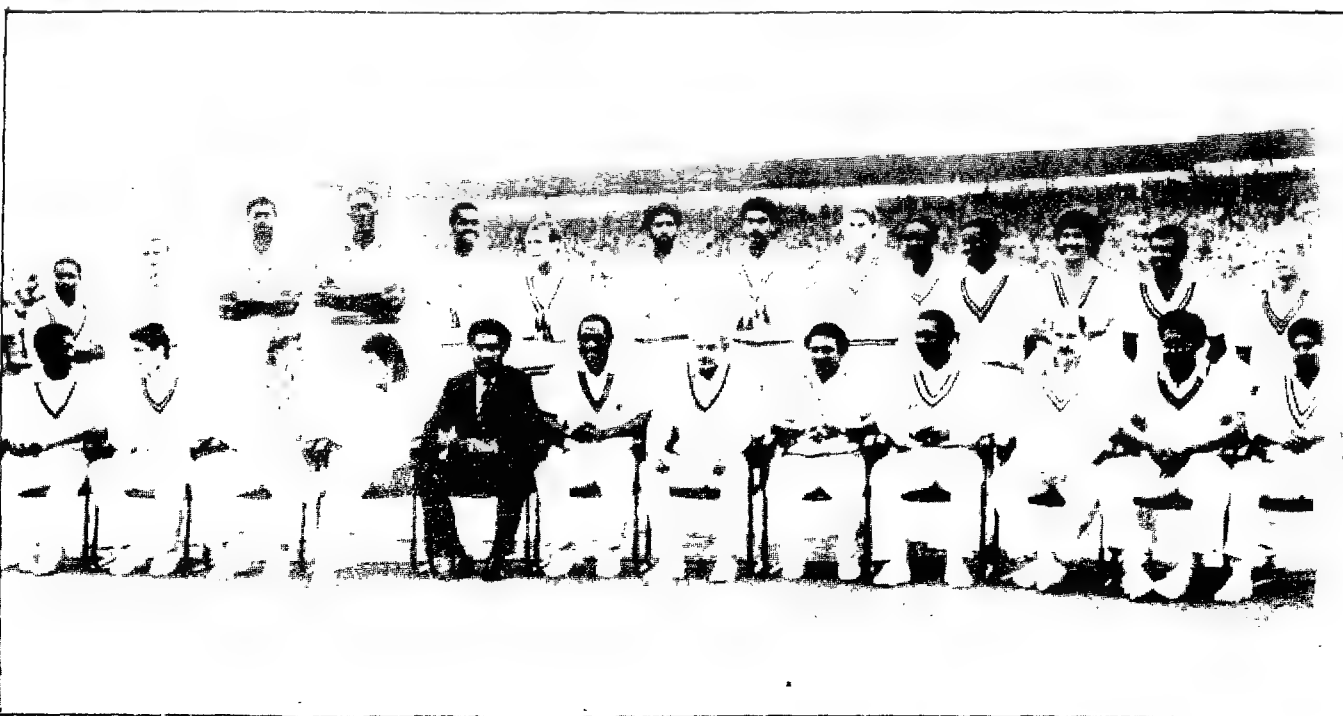
-యం. రాధిక

ఖేలా విలాసం

స్పెషల్ ఫోటో

ఈ ఫోటోలో హేమాపామీ క్రికెట్ బ్రన్స్ వున్నారు. లిటిల్ మాస్టర్ సునీల్ గహస్కర్, క్రికెట్ నిష్ణాతుడు కైల్ లాయిడ్, వరల్డ్ సూపర్ ఆర్ రోండర్ ఇయాన్ బోతమ్, కపిల్ దేవ్, ఇమ్రాన్ ఖాన్, సూపర్ ఫాస్ట్ బాలర్ బిగ్ బర్ గార్నర్ అరివీరభయంకర్ ఫాస్ట్ బొల్స్ తోపాటు సూపర్ క్రికెటర్స్ వున్నారు. నెహ్రూ క్రికెట్ కప్ ఫోటీయ జరుగుతున్న సందర్భంగా పాఠకులకోసం ప్రత్యేకంగా యిక్కడ యిస్తున్నాం.

-నూతలపాటి నూతన్

దేశ రాజకీయ చరిత్రలోనే అత్యంత సంపదన కలిగించిన కుట్రకాండ బోఫోర్స్. గత రెండేళ్లుగా ఆ కథమ్మ వివిధ సందర్భాలలో, వివిధ రూపాలలో పేలుతూనే వస్తున్నది. పార్లమెంటు లోనలా, బయటా పేలుతున్న ఈ బోఫోర్స్ కథమ్మకి అడపాదడపా ముందుగుండు నెమకూర్చుతున్నది పత్రికలే. ఆ పత్రికలలోనూ ప్రముఖంగా చెప్పుకోదగినది మద్రాసు నుంచి వెలువడే 'హిందూ' అంశ దినపత్రిక. సాంప్రదాయకంగా, వయస్సుదృష్ట్యా ఎవరినీ నొప్పించకుండా, ఎటువంటి పంచలనాలకూ, వివాదాలకు తావి వ్వకుండా పోయే వ్యక్తిగత పత్రిక హిందూ. అయితే, గత రెండేళ్లుగా ఎన్. రామ్ హిందూ అసోసియేట్ సంపాదకత్వం క్రింద, జైహివాలో హిందూ విశేషం చిత్రా సుబ్రహ్మణ్యం పరిశోధన సంతో హిందూ పత్రిక వార్తలలో చోటు చేసుకున్నది. 1987 జూన్ ఒకటవ తేదీన బోఫోర్స్ వ్యవహారంలో స్వీడిష్ నేషనల్ ఆడిట్ బ్యూరో రహస్య నివేదికలోని కొన్ని భాగాలను వెల్లడించడంతో 'హిందూ' పత్రిక ప్రాముఖ్యం మరోసారి ప్రముఖంగా కనిపించింది. చిత్రా సుబ్రహ్మణ్యం రిపోర్టరు, వాటికి ఎన్.రామ్ వ్యాఖ్యలు కలుపుకుని హిందూ ప్రచురించిన బోఫోర్స్ వెలుగులు ఢిల్లీలోని అధికారపీఠాన్ని ఒక్కసారిగా కుదిపేసాయి.

ఈ విధాది అక్టోబరు తొమ్మిదవ తేదీన బోఫోర్స్ పై మరిన్ని వాస్తవాలను వెల్లడించే వార్తలను ప్రచురించింది. మొత్తం వార్తలలో అదొక భాగం మాత్రమే. మిగతా వాటిని ప్రచురించ

కరించని భాగాలను ఇతర పత్రికలకు విడుదల చేస్తున్నానని ప్రకటించారు. జాతీయ ప్రాంతీయ స్థాయిలో స్వేచ్ఛగా వ్యవహరించే పత్రికలను ఎన్నిక చేసిన వాటికి తాను, చిత్రా సుబ్రహ్మణ్యం కలసి సేకరించిన వివరాలను ఆయన వెల్లడి చేశారు.

ఎన్. రామ్ చర్యపట్ల పత్రికారంగంలో రెండురకాల అభిప్రాయాలు వెల్లడయ్యాయి. బోఫోర్స్ రహస్యాల ఇతర పత్రికలకు విడుదల చేయదలచుకుంటే ముందుగా హిందూకు రాజీనామా ఇచ్చి పుండాల్పించి కొందరు అభిప్రాయపడితే, హిందూ నుంచి బయటికొచ్చి వెల్లడించాలి, అందులో పుండ్ వెల్లడించవచ్చు. అన్న

ఎన్. రామ్

తున్నది. తమిళ హిందూ సంస్కృతిని జీర్ణించుకున్న పత్రికా దానికి పేరున్నది. కొంతకాలం క్రితం ఢిల్లీలో హిందూపత్రిక ఎడిషన్ ను ప్రారంభించాక దానికి ఇంతకాలమూ వున్న సంపదన యుక్ గుర్తింపు పోయిందనే చెప్పాలి. బోఫోర్స్ పై చిత్రా సుబ్రహ్మణ్యం, ఎన్. రామ్ ల పరిశోధనాత్మక వార్తా వ్యాసాలు హిందూకు అదునికత సంతరించి పెట్టాయి. అయితే బోఫోర్స్ పై హిందూ అసోసియేట్ సంపాదకుడు ఎన్. రామ్ ఇలా వ్యవహరించడానికి కారణం హిందూ యాజమాన్య కుటుంబంలో వచ్చిన తగాదాలేనని కొందరు భావిస్తున్నారు.

పండేళ్లు క్రితం 1889 లో దినపత్రికగా అవతరించిన హిందూను పదహారేళ్ల తరువాత అప్పటివరకూ ఆ పత్రిక లీగల్ ఎడ్యుకేషన్ గా వున్న కస్తూరిరంగా ఆయ్యంగార్ 75 వేల రూపాయలకు కొన్నారు. అప్పటినుంచి ఆ పత్రికను ఆయన కుటుంబ సభ్యులే నడుపుతున్నారు. సంఘ సంస్కరణకోసం కృషి చేస్తున్న హిందూ పత్రికను వ్యాపార ప్రయోజనాలు సాధించే పత్రికగా రూపుదిద్దారు. 1928లో ఎ. రంగస్వామి సంపాదకుడిగా వచ్చాక సంపాదకీయాల్లో ఆదునిక దోరణులు చోటు చేసుకున్నాయి. 1965లో జి. కస్తూరి సంపాదకుడిగా వున్నప్పటి నుంచి

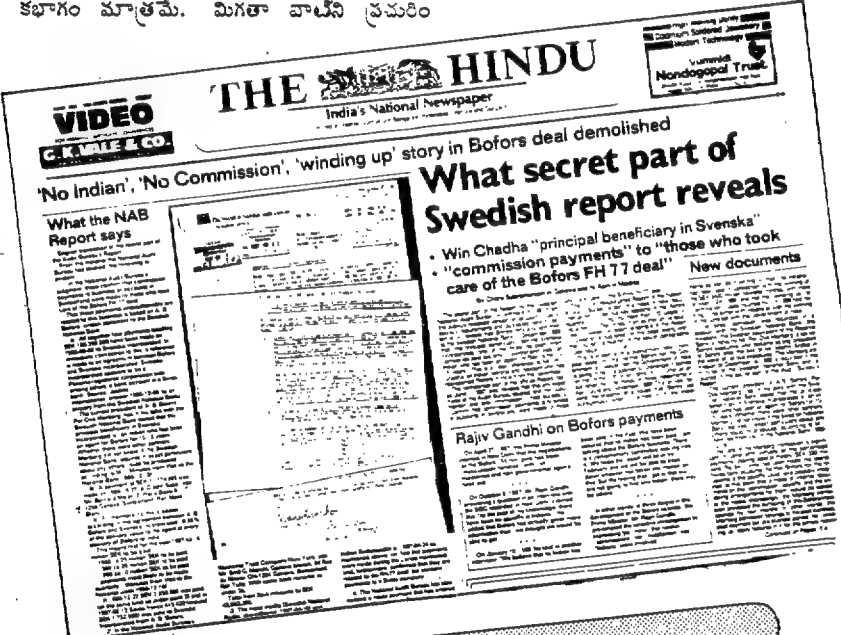
పత్రికలో రెండురకాల దోరణులు కన్నచ్చేటిక, రైల్వేలుగా వస్తున్నాయి.

జి. కస్తూరి కన్నా రేటింగ్ గా వ్యవహరిస్తుండగా, అంశ యువతని వివాహం చేసుకున్న మార్క్సిస్టు అలోచనను ఎన్. రామ్ రైల్వేగా వ్యవహరిస్తున్నారు. బోఫోర్స్ వ్యవహారంలో మిగిలిన భాగాలు ప్రచురించకుండా హిందూ ఎడిటర్ జి. కస్తూరిపై ప్రభుత్వం నుంచి వత్తిడి వచ్చి పుంబుందని ఎన్. రామ్ అభిప్రాయపడ్డారు. అయితే ప్రభుత్వం నుంచి కాక, బోఫోర్స్ కులకోణంలో ప్రమేయమున్న వ్యక్తుల నుంచి వత్తిడి వచ్చి పుంబుందని హిందూపత్రిక ఉద్యోగులు భావిస్తున్నారు.

ఈ వ్యవహారంలో హిందూ యాజమాన్య కుటుంబ కలతలు తారాస్థాయికి చేరి కస్తూరి కానీ రామ్ కానీ హిందూ నుంచి బయటికి వెళ్ళాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఎన్. రామ్ చేసినవని కేవలం కుటుంబ వ్యవహారం కాదు కనుక క్రమశిక్షణా చర్య తీసుకోవాలని కొందరు భావించారు. దీనికి నిరసన వెల్లడయింది. పత్రిక యాజమాన్యం, సంపాదక వర్గంల విభిన్న నిర్ణయాల ఫలితంగా హిందూ పత్రిక ప్రచురణనే ఒకరోజు ఆపివేయాల్సి వచ్చింది.

బోఫోర్స్ పై హిందూ పత్రిక వెల్లడించిన వాస్తవాలు హిందూ యాజమాన్య కుటుంబ కలహం పల్ల మాత్రమేనని కొట్టి పారేయడానికి విలులేదు. ఒక వేళ ఇది కేవలం కుటుంబ వ్యవహారమే అయినప్పటికీ, బోఫోర్స్ కులకోణంపై హిందూ వెల్లడించిన కొత్త వివరాలు, ముఖ్యమైన అధికారాలను కాదనడం సరయింది కాదు. అంతేకాక, కుటుంబ వ్యవహారమే అయినప్పటికీ, హిందూపత్రిక, దాని అసోసియేటేడ్ సంపాదకులు ఎన్. రామ్ లు పత్రికారంగం విలువలు, సంపదనాలు, స్వేచ్ఛ గురించి కొన్ని ముఖ్యమైన సత్యాలను మిగిల్చారు. సమాధానాలు మాత్రం రకరకాలుగా వున్నాయి.

-పాత్రికేయుడు

చలంపి వున్నది. అయితే, మిగతా భాగాల ప్రచురణకు హిందూపత్రిక ప్రధాన సంపాదకులు జి. కస్తూరి నిరాకరించారు. అక్టోబరు 10వ తేదీన దశనా సందర్భంగా హిందూ పత్రికకు సెంపు. 11వ తేదీన బోఫోర్స్ పై తరువాతి భాగాలు ప్రచురణ కావాల్సి వున్నది. ఆ భాగాలకోసం దేశవ్యాప్తంగా పాఠకులు ఎదురుచూసారు. అయితే 11వ తేదీన హిందూ పత్రిక మామూలు వార్తలతో సాదాసీదాగానే వెలువడింది. బోఫోర్స్ వార్తావ్యాసాలు రాకుండా రాజీనీగాంధీ ప్రభుత్వం 'హిందూ'పై వత్తిడి తెచ్చి నల్లు పలుపులు భరించారు. అక్కడ మద్రాస్ లో వున్న హిందూ అసోసియేటేడ్ సంపాదకులు ఎన్. రామ్ కు దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలనుంచి ఎడతెరిపి లేకుండా పోస్టు వచ్చాయి. మిగతాభాగం ఎందుకు ప్రచురించలేదు? అన్నది అన్ని ఫోన్ ల సారాంశం. అందరికీ ఎన్. రామ్ సమాధానం ఒకటే- సాయంత్రం ఢిల్లీ వస్తున్నాను. మిగతాదంతా అక్కడే చూడండి- అని.

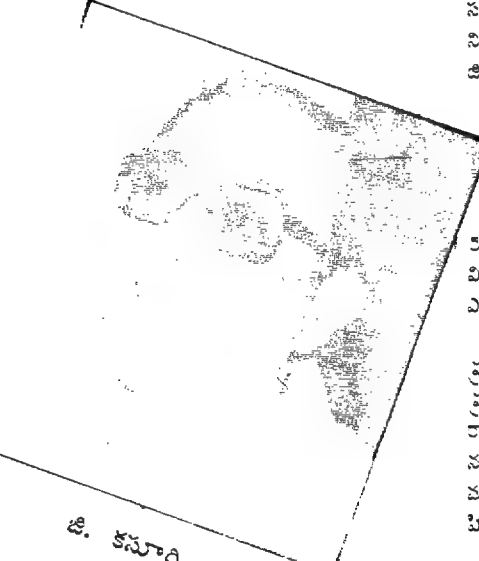
తెల్లవారి దేశ రాజధాని నగరంలో అసాధారణమైన పత్రికా సౌతిమిల సమావేశం జరిగింది. ఆ సమావేశానికి 250 మంది చర్చలేస్తులు హాజరయ్యారు. బోఫోర్స్ ముడుపుల గురించి సతీతల తెలియచేస్తూ కార్యక్రమానికి ఎడిటర్ జి. కస్తూరి అధ్యపదించుట ఎన్. రామ్ ఆ సమావేశంలో ఆరోపించారు. ఈ ముడుపులను సంబంధించిన సమాధానాన్ని తెలుసుకునే హక్కు ప్రజలకు ఉన్నదనీ, అందువల్లనే తాను హిందూపత్రిక అయిటికి వచ్చి హిందూలో ప్రచురించడానికి అంగీ

కనుస్య ప్రస్తుతం ముఖ్యమైనది కాదనీ, ప్రజల తెలుసుకునే హక్కు ప్రచురించిన ఎన్. రామ్

చిత్రా సుబ్రహ్మణ్యం

కర్య అడిగిందిచ దగినదేననీ పలువురు పేర్కొన్నారు. ఈ రెండు రకాల అభిప్రాయాలనలా ప్రచురిత- హిందూలో మిగిలిన భాగాలను ప్రచురించక పోవడానికి కారణం వాటికో కొత్త విషయాలేమీ లేకపోవడమేనని హిందూ సంపాదకులు కస్తూరి పేర్కొన్నారు. అయితే, అందులో కొత్త విశేషాలు చాలా వున్నాయని ఎన్. రామ్ వెల్లడించిన ప్రయత్నాలు స్పష్టంగానే తెలియచేసాయి.

జి. కస్తూరి

విశేషమేమిటంటే ఎన్.రామ్ కేవలం అసోసియేట్ సంపాదకుడు మాత్రమేకాక హిందూ పత్రిక యాజమాన్యంలోని వ్యక్తి. జి. కస్తూరి, ఎన్. రామ్ లిద్దరూ బంధువులే. మార్క్సిస్టు భావాలుకల ఎన్. రామ్ నిజాయితీ పరుడిగా, ప్రజలకు నిబద్ధతగల వ్యక్తిగా పేరు తెచ్చుకున్నాడు. అక్టోబరు 11 నాటి ఎన్. రామ్ చర్య వల్ల హిందూపత్రిక యాజమాన్యంలో విభేదాలు తీవ్రమైనాయి. విభేదాలు తీవ్రమై రెండుగా చీలిపోయినా సరే, వాస్తవాలు ప్రజలకు తెలియాలనేది ఎన్. రామ్ వాదన. 1988 జూన్ తరువాత బోఫోర్స్ వ్యవహారంలో ఇంకా ప్రచురించాల్సినదేదీ లేదని కస్తూరి ప్రకటించారు. అయితే నవంబరులో మరొకొన్ని విశేషాలు ప్రచురించ బడ్డాయి. స్వీడిష్ నేషనల్ ఆడిట్ బ్యూరో రహస్యనివేదికలోని మొదటి భాగాలను ప్రచురించడానికి కూడా కస్తూరి అంగీకరించలేదని, వాటిని ప్రచురించని వ్యక్తులతో వాటిని ప్రజలముందు తెల్ల వెల్లడించక తప్పదని తాను స్పష్టం చేయడంవల్ల మాత్రమే వాటిని ప్రచురించారని ఎన్. రామ్ తెలిపారు.

హిందూ పత్రిక 4,28,672 సర్క్యులేషన్ తో 22 లక్షల మంది పాఠకులతో దక్షిణాది రాష్ట్రాల అగ్రగామి అంశదినపత్రికగా వెలుగొందు

'సామగ్రి' శాస్త్రం

సామగ్రి శాస్త్రం అంటే గొప్పదే మునిసిపల్

ఉండండి. ఉండండి. శిక్షక వదిలి అప్పుడే రాళ్లతో కొట్టే ప్రయత్నం చేయొద్దు. పూర్తిగా చదివాక అప్పుడూ.

సుష్టుగా బోజనంచేసాక ఓ సిగరెట్ కాల్చిస్తే ఎంచక్కా జీర్ణం అవుతుంది. లానిక్ ఖర్చు తగ్గుతుంది!

శరీరంలో కొంచెం విషం ఉండటం అవసరం అని వైద్యులు కోడే కూస్తున్నారు. పొగ కావల్సినంత విషాన్ని వస్త్రం చేస్తుంది, మరి!

కాలం గడిచేకొంది వయసు పెరిగేదే కాని తగ్గది కాదు కదా? జీవితంలో ఇప్పటికే అనేక సుఖాలు వదులుకొన్నాం. బజారులో సరదాగా వని ప్రూట్ చప్పరిస్తూ తిరగలేకదా ఈ వయసులో? వని ప్రూట్ చప్పరిస్తూ తిరగలేకదా నిక్కరువేసుకుని గోలీలు అడగలమా చెప్పండి! దాక్తురు బాధ వడకలే తీసి (లేక కారం లేక ఉప్పు) మానుకొన్నాము కదా! ఇంకా మనకు సంతోషాన్ని ఇచ్చేది ఈ సిగరెట్ ఒకటే నాయె.... ఎందుకు మానాలి? (ఒకవేళ మానదల్లుచుకున్నా మీవల్ల కాదు అది వేరే సంగతి!)

విదేవా విషవసువస్తువునప్పుడు ఓ గుక్క పొగ పీలిస్తే ఎంత హాయిఉంటుంది. పొగ తాగని వాళ్ళకేం ఎన్నయినా చెప్తారు. వాళ్ళకూడా పొగ సంతోషాన్ని అనుభవించి మానగలిగితే అప్పుడూ గొప్ప!

మనిషి మానసికంగా కృంగిపోయినప్పుడు సిగరెట్లకదా ఓదార్చేది. ఈ అలవాటు లేనివాళ్లే మెంటల్ హాస్పిటల్లో చేరేది. మరి ఎందుకు మానాలి. (మానమని ఎవరూ అడగలేదు. అలా అనిపిస్తుంది).

దిక్కు తెలిసంత పని నెత్తినవద్దప్పుడు మన నేస్తం పొగ పనినంతా ఉప్పని ఊదెయ్యమూ? అర్థరాత్రి నిద్ర వట్టకపోతే సిగరెట్ లేకపోతే ఏం చెయ్యాలి? దాక్తురేం పొగతాగడం ఆరోగ్యానికి హానికరం అని సిగరెట్లు కాలమ్మా ఎన్ని ఉపన్యాసాలైనా ఇస్తారు. సిగరెట్ కాల్చడానికి కాన్సరుకు దగ్గర చుట్టరికం ఉండంటారు. కాని పొగ తాగడంవల్లనే కాన్సర్ వస్తుందని అన్నీటే పగలకొట్టి చెప్పమనండి. ఊహ! చెప్పలేరు. ఎందుకంటే కాన్సర్ కు కారణ మేమిటో ఇంతవరకు ఎవరికీ

తెలియదు. అది తెలిసేవరకూ క్యాన్సర్ వస్తే రానీయండి, కాల్యం మానవవరంలేదు. (రోజూ వది సిగరెట్లు కాల్చేవారికి 50 సం. తర్వాత కాన్సర్ తప్పదట అది మనకొద్దు!) అయినా చూసి చూసి మరుసటి జన్మలో దున్నపోతై పుట్టలేముకదా!

నమస్సు ఎచ్చినప్పుడు కరువుదీరా ఏడిస్తే ఆడవాళ్ళకు ఎంత హాయి వస్తుందో సిగరెట్ కాల్చే మనకు అంత హాయి వస్తుందని వాళ్ళకు తెలియదు. (మరి మనం విడవలేకదా? ఏడి పించడం తప్ప!)

సిగరెట్ ఏడిగా సంతోషాన్ని ఇవ్వడమే కాదు అనేక సంతోషాలు జతచేస్తుంది. టీ తాగి ఆ పైన ఓ ఫోర్ కాజిట్స్ (అదే వార్నియర్) తాగితే ఎంత బావుంటుంది. (కావాలంటే కేవలం టీ తాగి సిగరెట్ లేకుండా బ్రతకగలం కూడా. అది వేరే సంగతి)?

వదిమంది కలిసినచోట పైలోగా సిగరెట్ వెలిగించడం ఎంత దర్దా! అందరూ ఎంత ఆరాధనగా చూస్తారు? (అయితే సిగరెట్ ఇస్తే "వడ్డండి. నేను కార్చాను" అనే వాళ్ళను మీరు ఇంకా ఆరాధనగా చూస్తారు!)

కాసేపు సిగరెట్లు మానేస్తే ఎల్లా వుంటుందో ఆలోచిద్దాం- అబ్బే! వట్టి ఆలోచనలే! మీరు ముందు సిగరెట్ వెలిగించుకుని అప్పుడు ఆలోచన మొదలెట్టండి.

ఖర్చుచేయండిలేండి, రోజుకు 10 రూపాయలు. అంటే నెలకు 300, సంవత్సరానికి 3,600, 10 సంవత్సరాలకు ముప్పైఆరువేలు, 50 సంవత్సరాలకు రెండు లక్షలు- (పొగ పీల్చే వాళ్ళకు దొంగలచముం, వృద్ధాప్య భయం వుండదని మీకు తెలుసు కదా. అందుకే 50 సంవత్సరాలకే లెక్కవేశాము)! నిజమేకాని, ఖర్చుచేయండి- మన సుఖంకంటే ఎక్కువ?

అమెరికాలో అగ్నిప్రమాదాలలో మూడో వంతు సిగరెట్ తాగుతూ నిద్రపోవడంవల్లే, లేక ఆర్చకుండా వడవెయ్యడంవల్లే, ఎక్కడో వెళ్లి మర్చిపోవడంవల్లనే జరుగుతున్నాయని ఇప్పుడు రెస్సు కంపెనీ వాళ్ళు గోం పెడుతున్నారు. అవంటే ఖరీదైన ఇళ్ళు, మనవన్నీ ఆప్టోలై

వూరి గుడిపెలు. పోతే ఇంకోటి వేసుకోవచ్చు. చస్తే జనాభా తగ్గుతుంది.

పొగ మానేస్తే హాయిగా నిద్రపడుతుంది, ఎక్కువసార్లు జలుబు చెయ్యదు. పైసపైసిన సామాన్యంగా రాదు. ఆకలి శుభ్రంగా వస్తుంది. అనలు రుచి తెలుస్తుంది, (కడుపుమంట వక్కా వాళ్ళ వక్కావాళ్ళ వచ్చడనాన్ని చూసి కాదు.) గుండె మంట పుండదు. నోరు దుర్వాసన రాదు. ఉదయం లేవగానే నోరంతా అదోలా వుండదు. పళ్ళు వచ్చగా ఉండవు. (నాకు తెలుసు. ఓసారి మానేసి చూడండిసిస్తోంది కదూ మీకు!)

సిగరెట్ కో నిముషం చొప్పున బోలెడు టైం మిగులుతుంది. ఇంకా ఇంటికి రాకముందే ఏం వందారో చెప్పగలరు. ఏ పుస్తకులు విచ్చాయో చెప్పగలరు. ఖరీదైన టెల్లివీన్ చోక్కాలు కన్నాలు వడ్డాయని మూలన వడెయ్యనక్కరలేదు. (మూల వడడం మీకూ ఇష్టం లేదు)

సీరియస్ గా మీటింగ్ జరుగుతున్నప్పుడు మీరు దగ్గుతుంటే అందరూ మీ వంక విచిత్రంగా చూడవలసిన అవసరం వుండదు. అట్లాంటే విష మసరిస్తేతులప్పుడు పొగ మానేస్తేనే అనే ఆలోచన వస్తుంది. కాని అది వేరే సంగతి కాదు. మన సంగతే.

పొగ తాగటం ఎల్లా అలవాటువుతుందో గమనిద్దాం. "నేనుహితుడు ఇచ్చాడనో, సరదాకో సమనో, ఎల్లాఉంటుందో చూద్దామనో" సమాధానమిస్తాం. అనలేందుకు బానిసలవుతున్నాము? మళ్ళీ మళ్ళీ ఎందుకు తాగాలనిపిస్తుంది? పొగ పీల్చే నప్పుడు ఊపిరితిత్తులలో కలుషితమైన వాయువు చేరుతుంది. శరీరంలో ప్రతి అణువుకు ఆక్సిజన్ తక్కువై 'ఆక్సిజన్, ఆక్సిజన్' అని గోంపెడు తుంది. ఆ గోం మనకు సుఖంగా అనిపిస్తుంది. మెదడుకు కూడా ఆక్సిజన్ తగ్గి మత్తుగా అని పిస్తుంది. ఆ మత్తుకోసమే మళ్ళీ మళ్ళీ తాగా అనిపిస్తుంది.

మరి ఈ అలవాటు నుండి బయటపడడం ఎలా? చాలా సులభం. మానుకోవాలి. అని వదే వదే అనుకొంటే చాలు. (నేను చాలాసార్లు మానేశాను. మీరూ మానేయగలరు!) మంత్రంలా పని చేస్తుంది మానుకోడానికి అనేక చిట్కాలు

ఉన్నాయి. పొరాత్తుగా మానుకోవడం ఒక పద్ధతి. రోజుకు కొంచెం కొంచెం తగ్గించడం మరో పద్ధతి. ఏదో ఒక రకం కాకుండా ప్రతిసారి వివిధ రకాలవి కాల్చి అసవ్యాం విర్రవేటుల్లు చేసుకోవడం మరో పద్ధతి.

"పైస్ రెడ్యూసర్" అనే కొత్త పద్ధతిని చాలా మంది ఉపయోగిస్తున్నారు. మార్కెట్ లో ఇవి దొరుకుతున్నా చాలా ఖరీదు. కాని మనమే స్వంతంగా చేసుకోవచ్చును, ఎలాగంటే-

బాల్ పాయింట్ పెన్ కాన్ తీసేసి, సిగరెట్ పట్టెట్టుకుని తయారు చేసుకోండి.లోపల దూదిని పల్చగా ఉంచండి. దానివల్ల ఎంత తారు లోపలకు పోతోందో తెలుసుకొనే అవకాశం కలుగుతుంది. ఈ సిగరెట్ పోల్డర్ తో వారం రోజులు అలవాటు చేసుకోండి. తర్వాత వోటిలో ఉంచుకొనే భాగానికి కొంచెం దూరంలో మూదిని, కాల్చి చిన్న కన్నం చేయండి. ఇందువల్ల సిగరెట్ పొగతోపాటు మామూలు గాలిని కలిపి పీల్చుతాం. మొదట్లో చప్పగా అనిపిస్తుంది. కొద్ది రోజుల్లో అలవాటు అవుతుంది. రెండో వారం రెండ్రాన్ని ఇంకొంచెం పెద్దది చేయండి. ఇట్లా నాలుగు వారాలు గడిచేసరికి వట్టి గాలిని మాత్రమే పీల్చు తుంటారు. ఆ స్థితిలో మానుకోవడం చాలా సులభం.

లేకపోతే ఓ మంచి ముహూర్తం ఎన్నుకుని అడిగిన వాళ్ళకు, అడగని వాళ్ళకు సిగరెట్లు మానేస్తున్నానని చెప్పండి. ఆ రోజు నుండి ఇక తాగడానికి పీలు ఉండదు. అవమానం వేస్తుంది. అదోలా అనిపిస్తే క్యాడబరీన్ జెమ్స్ తింటుం డండి. మీ సిగరెట్ల ఖర్చు కంటే ఈ ఖర్చు తక్కువే.

మానాంనే కోరిక ఉండి మానేసే శక్తి లేకపోతే రసాయనాల మీద ఆధారపడండి. సిగరెట్ కాల్చాలనిపించినప్పుడు, సిగ్నల్ వైబ్రేట్ మ కొద్దిగా పీల్చలో కలిపి పుక్కిలించండి. అప్పుడు సిగరెట్ కాల్చండి. వెంటనే విసిరి కొడతారు.

అయినప్పటికీ మానేసే ప్రయత్నం ఓసారి విఫలమయితే నిరాశపడక్కర్లేదు. గజపిమహ మ్మద్ మన ఆదర్శ పురుషుడు. మీరు శరీరానికి పొగసో, లేక శరీరం మీకు బానిసో తెల్పుకోండి. సర్వేజనా సుఖినో భవంతు.

-సురగిరి రాఘవరావు

తొలి తెలుగు గణితశాస్త్రం

మానవ జీవితంలో లెక్కలకున్న ప్రాధాన్యం లెక్కలేనది. ప్రతిదానికి లెక్కనరిగా లెక్కలు చూపాలంటే అంతెలపైనే ఆధారపడాలి.

ఆలంబిక దశనుండి మానవుడు గణించుకోవడానికి 1-9 వరకూ రాళ్ళనూ గింజలనూ గుర్తుగా ఉపయోగించేవారు. తర్వాత తాళ్ళు తీసుకుని ముడిపేసి ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్కటి స్వీకరించేవారు వది అనంతరం వదిపై ఒకటి, పదిపై రెండు అని గుణించేవారు. అలా వందవరకూ. అనంతరం మళ్ళీ లెక్క మొదటికి వచ్చేది. అవసరాన్ని బట్టి వెయ్యి వరకూ లెక్కించినా అంతకుమించి అంతే ప్రాచుర్యం తెలియదు.

అంతేలు అన్ని భాషల్లోనూ ఉన్నాయి. అంతేలకు సంబంధించి తిరుక్కూర్ అనే తమిళవేదంలో ఎట్టెప్ప వీవై ఎళుతెప్ప ఇవ్వరణ్ణం కట్టెప్ప వాళుం ఉయిర్కూ అంటే అక్షరాలు. అంతేలు మానవులకు రెండు కళ్ళులాంటివి. సంఖ్యాక్షరాలు ప్రతి మానవుడు నేర్చుకోవాల్సి దీని భావం.

కొంమానాలూ, కాలమానాలూ నాణేల విలువలూ ఒకటేముంది అన్నీ సంఖ్యాశాస్త్రంతో ముడిపడి ఉన్నాయి. ఆంధ్రులే గణిత శాస్త్రానికి ఆద్యులు. అంతేలలోని స్థానాల విలువలు ప్రపంచానికి నేర్పించి ఆంధ్రులే. అది ఆరబ్బులు నేర్చుకుని యూరోపియన్ వారికి నేర్పించి నట్టు అన్ని శాస్త్రాలు తెలుపుతాయి. ఈ లెక్కల

వెలుగులు ప్రపంచానికి ఖచ్చితంగా 10వ శతాబ్దం తర్వాత మాత్రమే తెలిశాయని రచివేసే ఎట్రో, రియోనార్డ్ పిసా అనే శాస్త్రవేత్తలు గ్రంథరూపాన తెలియ జేశారు. గ్రీకు గణాంక శాస్త్రవేత్త యూక్లిడ్ అనే వ్యక్తి సరి, చేసి, వర్గం, అభాజ్య మొదలగు వివరాలు తెలియ జేశారు. ఇతను దాదాపు క్రీస్తు పూర్వం 300 సంవత్సరాలకు చెందినవాడని శాస్త్రవేత్తల అంచనా.

తెలుగులో వచ్చిన తొలి గణితశాస్త్ర గ్రంథం పావులూరి యల్లన రచించిన 'సారసంగ్రహ' గణితం' అనేది. ఈయన 12వ శతాబ్దం పూర్వార్థంలో జన్మించాడు. సంస్కృతంలోని గణిత సారసంగ్రహం దీనికి మూలం. సంస్కృతంలో పరికర్మ గణితము, భిన్న గణితము, ప్రక్షేప గణితము, త్రైకోణ గణితము, మిశ్ర గణితము, క్షేత్ర గణితము, ఖాత గణితము, భాయా గణితము అని ఎనిమిది విభాగాలున్నాయి. మల్లిన మాత్రం పదవ శిక్షిక మిశ్ర గణితాన్ని, సూత్ర సువర్ణ గణితాలని విభజించి తొమ్మిది భాగాలుగా చేశాడు.

ఈ సారసంగ్రహ గణితం అన్ని విభాగాలూ పద్యాల రూపంలోనే ఉన్నాయి. మెదడుకు పదునపెట్టే విధంగా, చిక్కు ప్రశ్నలతో దేవతలు, గణాలు మొదలయినవారి సంఖ్యా వివరాలు, సాంఘిక కొలమానాలు నాణాల విలువలు మొదలగు వాటితోపాటు అగరు, కస్తూరి, కర్పూరం, కుంకుమ మొదలయిన సుగంధద్ర

వ్యాలు, ఖగోళ సంబంధములైన లెక్కలు, అటవీలంట్లోని గళ్ళసంఖ్యలు ఆయా స్థానాల విలువలు వివరించబడ్డాయి. ఈ లెక్కలు తమూ పొగా ఉన్నా సంఖ్యావాచకాలు సంఖ్యాస్థానాలు, విలువలు, కూడిక తీసివేత, పాచ్చవేతలు, భాగా భాగాలు మొదలయిన లెక్కలన్నీ మనకు ఈ సార సంగ్ర గణితంలో తెలుస్తాయి.

పావులూరి మల్లన గ్రంథంలోని క్షేత్ర గణితము అనే భాగాన్ని బెంజమిన్ హౌస్ అనే ఆంగ్ల పండితుడు ఇంగ్లీషులోకి అనువదించాడు. దీనినిబట్టి ఎంత చేరువయిందో తెలుస్తుంది.

అంతేలతో ఆలూరుకునే సరదాలు పూర్వం నుంచీ ఉన్నాయనడానికి ఓ చిన్న ఉదాహరణ.

"ఆరు నాకట్ల నొద్దుగా నమరబెట్టి యంత గుణకంబు చేతను నమరబెంచి సారిది వర్ణించి జనులకు జోడ్యముగను హిమ కరోమలంబు వెనయవచ్చు."

అంటే 1,11,111 అనే అంకెను 1,11,111తో గుణిస్తే 12345654321 వస్తుంది పావులూరి మల్లన గణితగ్రంథం పూర్తిగా అచ్చుకాలేదు. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారు కొంత భాగం ముద్రించారు. పూర్వం వావిళ్ళవారు సిద్ధ ప్రతి తయారు చేయించా రని ప్రతీతి. అచ్చు అయినదో లేదో తెలియదు.

-డాక్టర్ గుజ్జర్లమూడి కృపాచారి

వ్యక్తిత్వ వికాసం

ఉన్నతికి సహకరించే సంభాషణా చాతుర్యం!

మనం ఉదయం నుంచి రాత్రి నిద్రపోయే వరకు ఎంతో మందిని కలుస్తూ ఉంటాం. వివిధ యోగ్యతలతో ముట్టడుగులు ఉంటాం. ఒక సన్నివేశం వ్యాసం, దానికి అనుగుణంగా సరియైన సంగీతం బయట మాట్లాడగలిగితేనే సత్ఫలితాలు వస్తాయి. ఒక సన్నివేశం విజయవంతంగా చేయాలన్న ప్రయత్నంతోనూ, వివిధ తరహా వ్యక్తులతో సరిచయాల పెంచుకోవాలన్నా, నలుగురికీ ఒక గుర్తింపు రావాలన్నా, ఇంటర్వ్యూలో సరికృతం కావాలన్నా సంభాషణా చాతుర్యం పులిసరి. ఉన్నతస్థానంలో ఉన్న వ్యక్తులను సరిగ్గా చాలా మంది మంచినసంభాషణా చాతుర్యం కలిగి ఉన్నవారే అనే విషయం అర్థం అవుతుంది.

ప్రభావితం చేసేమాటలు

సరియైన మాటకారితనం ఎదుటి వ్యక్తుల్ని గాఢా ప్రభావితం చేస్తాయి. మనం విజయం సాధించాలంటే, వివిధ సందర్భాలలో ఎదుటివారిని ప్రభావితం చేయవలసిన అవసరం ఉంటుంది. అందరూ సరిగా మాట్లాడాలని, తరుల దృష్టిని ఆకర్షించాలని కోరుకోవడం సహజం. కానీ అలా సంభాషించడంలో విఫలం అవుతున్నారని. నాయకత్వ పటిమకు, వివిధ సందర్భాలలో విజయం సాధించడానికి, అభిప్రాయాలు, పద్ధతులు సరిగా చెప్పతూ, ఎదుటివారిని తన వైపుకు మరలుకోవలసి ఉంటుంది. ఇది ఒక్క సంభాషణా చాతుర్యం గలవారికే కాదు అవుతుంది.

భాష- కంఠస్వరాల ప్రాధాన్యత

భాషా మాట్లాడాలన్నా, ఉపన్యాసించాలన్నా, భావాలను వ్యక్తపరిచాలన్నా ముందుగా కంఠస్వరం భాషసరియైనది కావాలి. మన సంభాషణలో పదాలు, కంఠస్వరం ఉంటాయి. పదాలు భాషను, అలోచనలు తెలిపేతే, కంఠస్వరం భాషను, పీల్చిలిను తెలియజేస్తుంది. ఇవి రెండు సరిగా ఉంటేనే ఎదుటి వ్యక్తిని ప్రభావితం చేయగలగడం జరుగుతుంది.

కంఠస్వరాన్ని పరిశీలించండి!

మీ కంఠస్వరం బయట మాట్లాడేటప్పుడు ఎలా ఉంటుందో గమనించండి. అతి మెల్లగా గాని, కీమబోయి న్నట్లుగానీ, అతి కఠినంగా గట్టిగా ఉన్నా, ఎదుటి వారు ప్రభావితం కాదు. మొరటుగా ఉండే కంఠస్వరమంటే చాలా మందికి ఎలర్జి. దాన్ని మీరు గుర్తించాలి. మీ కంఠస్వరం ఆకర్షణకరమేనా మీరు తలచినప్పుడు మృదువుగా సంభాషించడాన్ని మెల్లగా ప్రాక్టీస్ చేయాలి. మీరు ఎవరితోనైనా మాట్లాడేటప్పుడు లేపురికార్డ్ లో రికార్డ్ చేసి వినిండి. అన్ని పదాలు స్పష్టంగా ఉచ్చరించగలుగుతున్నారో లేదో మీకు తెలుస్తోంది. లేదా అవిషయం మీ స్నేహితులను అడగండి. మన కంఠస్వరం, భాషల కలయికతో మన వ్యక్తిత్వాన్ని అర్థంలా చూపించేటట్లుగా చేయవచ్చు.

మీరో పాస్టికల్ నుకోండి. ఆ పాస్టిలో ఎవరో ఒక వ్యక్తి అందర్నీ ప్రభావితం చేస్తాడు. అతన్ని గమనించండి. అతనికి సరియైన భాష, ముద్రవంతో కూడిన గొంతు తప్పక ఉండి ఉంటుంది. మిగతా విజయాలకు అవసరమైన ఇతర ధారితో పాటు సరియైన సంభాషణా చాతుర్యం ఉంటే, అతను ఈ సమాజంలో అడ్డంకుల్ని

నునాయాసంగా తప్పించుకొని ముందుకు వెళ్లగలడు.

ఎన్ని ఉద్దేశాలున్నా...

మీకు ఎదుటి వారంటే ఇష్టంలేకపోవచ్చు. అయినా మాట్లాడవలసిన అవసరం రావచ్చు. అలాంటి సందర్భాల్లో కంఠాదుగా, ఉద్దేశంతో, ముఖంతో ఇష్టంలేనట్లు కన్పించకూడదు. ఎవరినినైనా సరే ఎంతటి ఉద్దేశ క్షణాల్లోకూడా ప్రశాంతంగా చిరునవ్వుతో సంభాషించగలగాలి. ఒకవేళ అక్కడ సానుభూతి గుప్పించానుకోండి. అలా చేయడం మీకు ఇష్టంలేకపోయినా వెంటనే సానుభూతి పరంగా మీమాంస, మీ పోవభావాలు మారాలి. ఏది ఎప్పుడు అవసరమో అది అప్పుడు చేయగలగాలి. సాఫైలో కొన్ని-కొన్ని మనకు ఇష్టంలేక పోయినా, ఎదుటివారి ఇష్టాల కనుగుణంగా చేసే సర్దుబాటు తత్వం తప్పనిసరి.

భాష బాగుండాలి!

మాటలు ఎదుటవారిని మేజిక్ చేసి మనం అనుకున్న పనులు చేసేలా మార్పుల సామర్థ్యం గలిగి ఉంటాయి. ఇవి ఎన్నో అద్భుతాలు చేయగలవు. మనోహరమయినా, నీరసంగా మాట్లాడడం, 'ఒక వేళ అలా అయితే' 'కానీ' లాంటి పదాలు విక్రమ వచ్చేటట్లు మాట్లాడడం ఎదుటివానికి చిరాకు కల్గిస్తాయి. యతిస్థానంతో కూడిన పదాలు ఉపయోగించడం వంటి ప్రయోగాలు చేసి మొదటికే మోసం వచ్చేలా చేసుకోవద్దు. సరియైన పదాల్ని, సరియైనవారు ఉపయోగిస్తూ మాట్లాడగలగాలి. వాక్య నిర్మాణం సరిగా ఉండాలి. భావం సరిగా వ్యక్తం కావాలి. కొంత మంది మాట్లాడుతూ ఉంటే, తమకు వచ్చిన దోగాల్ని కూడా ముచ్చటగా గుర్తుకొస్తారు. అంతటి తియ్యటి భాష, కంఠస్వరం ఎవరైనా సరే కావాలని కోరుకోవడం సహజం. మీరు ప్రయత్నిస్తే అంతటి తియ్యగాను మాట్లాడవచ్చు. ఊతపదాలు, ఓ మూసగా మాట్లాడే అలవాటులను తగ్గించుకోండి.

కృతజ్ఞత!

మీరు ఎవరిపట్ల నుండైనా చిన్నసహాయం పొందిఉంటే, అది అతి చిన్నదయినా మీరు కృతజ్ఞత చెప్పడం మర్చిపోవద్దు. ఆ చెప్పడం ఏదో మొక్కుబడికీ చెప్పినట్లుగా కాకుండా, వ్యాధయంలోంచి వచ్చినట్లుగా కన్పించాలి. అప్పుడు ఎదుటివారు మరో పెద్ద సహాయం చేయడానికి కూడా వెనుకాడరు. ఒకవేళ మీరే ఏదయినా సహాయం చేయమని అడగాలనుకోండి. మీరు తప్పక చేయాలి, మీరు తప్పించి మరో గత్యంతరం లేదన్నంత లోతుదనం కనిపించేటట్లు "దయచేసి" అనే పదాలు ఉపయోగించగలగాలి.

క్షమాపణలు

మీరు స్మూలురుపై వెల్లిపోతున్నారు. అనుకోకుండా మరో స్మూలర్ పోరపాటున వచ్చి డీకొనడం జరిగింది. మీది తప్పుకాదని, ఎదుటివాడిదే తప్పని మీకు తెలిసినా, సంకోచం లేకుండా "సారీ అండీ! పొరపాటు జరిగింది" అనండి. ఒకవేళ కాస్తా - కూస్తా సరియైన వాడయితే "అబ్బే! నేను మీకు సారీ చెప్పాలండీ" అంటూ సారీ చెప్పతాడు. మీరు క్షమాపణలు

చెప్పకుండా, ఎదుటివాడిదే తప్పంటూ వాగ్విద్వానికి దిగిరనుకోండి. "కాదు! మీదే తప్పు" అంటూ అతను మీమీదకు కాలదుప్పుతాడు. ఈ లోపున నలుగురు పోగవ్వదాలు, అవతలివైపుకు కొంతమంది ఇవతలివైపుకు కొంతమంది చేరి వానా రభస జరుగుతుంది. ఎవరు కూడా తనది తప్పనదానికి ఒప్పుకోరు. అందుకే ఎదుటి వారు తప్పుచేసినా మీరు తప్పు చేసారంటే కోపం వస్తుంది. మీమీద వ్యతిరేకత కనపరుస్తారు. మీది తప్పులేకపోయినా మీరే తప్పుయిట్లు ఎదుటివానికి క్షమాపణచెప్పండి. అక్కడితో ఏ గొడవ ఉండదు. ఎవరిముట్టుకు వారు పోతారు. ఇది ఒక ఉదాహరణ మాత్రమే. మీదైనది వీటి తంతులో ఎన్నో సార్లు ఈ విధమైన అనుభవాలు ఎదురవుతూ ఉంటాయి. సామర్యవ్యవహారంగా వరిష్కరించుకోవాలి.

హాస్యం

నాయకత్వ లక్షణాలలో సంభాషణా చాతుర్యం ఒకటైతే, సంభాషణాచాతుర్యంలో భాగంగా హాస్యం వస్తుంది. వివిధ సందర్భాలలో హాస్యం మనకు ఉపయోగిస్తూ ఉంటుంది.

సందర్భావితంగా మీరు వివిధ హాస్య విషయాలను సంభాషణలో కలిపితే అది రక్తి కడుతుంది. అలాగే చలోక్తులు కూడా. అందుకే హాకులు, చలోక్తుల విషయంలో కొంత స్టడీ చేయాలి. వివిధ దిన, వారపత్రికల్లో వస్తున్న మంచి మంచి హాకులను కట్ చేసి ఒక ఆర్కైవ్ తయారుచేసుకోవాలి. వివిధ సన్నివేశాలలో వాటిని ఉపయోగించి సంభాషణను రక్తికట్టించవచ్చు. "హాస్యం అనేది ఒక కళ" ఈ హాస్యాన్ని సరిగా ఉపయోగించి సంభాషించడమనేది మరింత చక్కటి కళ. సమయం సందర్భం లేకుండా హాస్యం ఉపయోగిస్తే అది అసహ్యం పొందుతుంది.

మధ్యలో మాట్లాడవద్దు

ఎదుటివారు ఏదో చెప్పి మీకు విసుగు కల్గించవచ్చు. లేదా ఆ చెప్పే విషయంకంటే మీరు చెప్పే విషయం ముఖ్యమైనది కావచ్చు. అయినా సరే, మీరు వానిని మధ్యలో ఆపి మీరేదో చెప్పాలని ప్రయత్నించవద్దు. ఎదుటివారు ఇష్టపడని అంశాలను, అర్థంకాని అంశాలను మాట్లాడవద్దు. మనం 'సుత్తి' వేస్తున్నట్లుగా ఎదుటి వారు భావిస్తారు.

ఎదుటివారికి అవకాశం ఇవ్వాలి

మీరు మాట్లాడడమే పనిగా పెట్టుకోవద్దు. ఎదుటివారు ఏమి చెబుతున్నారనే విషయం కూడా శ్రద్ధగా విన్నారు. కొంతసేపు మీరు మాట్లాడిన తరువాత, ఎదుటి వారు మాట్లాడానికి అవకాశం ఇవ్వాలి. అయినా వారు మాట్లాడకుండా కూర్చున్నారనుకోండి. అది అదునుగా తీసుకొని మీరు తిరిగి మాట్లాడడం ప్రారంభించవద్దు. ఒక వేళ వారు ముఖానగా కూర్చుంటే సంభాషణకు ప్రోత్సహించేటట్లుగా వివిధ విషయాలను మీరే అడిగితీలునుకోవాలి. ఎదుటివారికి ఎవరే వరికి, ఏమి అంశాలపై ఆసక్తి ఉందో గుర్తించుకొంటూ, ఆయా వ్యక్తుల వద్ద అవకాశం

తలెత్తినప్పుడు వాటిని ప్రస్తావించండి. ఎదుటి వ్యక్తికి ఆసక్తి కలిగించే విషయాలే మాట్లాడడంవలన పనులు తొందరగా అవ్వడం, స్నేహం పెంపొందడం వంటివి జరుగుతాయి.

ఇష్టంలేని అంశాలను ప్రస్తావిస్తే బోర్గా పీలవుతారు. క్రికెట్ అలిగా ఇష్టపడే వారి వద్ద క్రికెట్ గురించే మాట్లాడాలి. అంతేగాని వేరే ఏదయినా విషయం చెప్పితే ఒప్పుకోరు. దేశంలో సోమరిపోతులను తయారుచేసే అంటూ క్రికెట్ ని భావిస్తున్నారనుకోండి, అవిషయాన్ని మాటగా చెప్పేస్తే, మీపై లోలోపల ఏదో పెంచే సుకొంటారు. ఏదైనా వారికిష్టంలేని విషయం మనదయినప్పుడు సందర్భం వచ్చినప్పుడు ముందు ఆ అటవట్లు వ్యతిరేకత లేదనేటట్లుగా చాలా ఇంట్రిగ్టింగ్గా ఉంటుందని పేర్కొంటూవే ఆ తరువాత అది ఎందుకు సోమరితవాన్ని పెంచినో షించే ఆటో చెప్పగలగాలి. అకస్మాత్తుగా వెగిటివ్ అప్రోచ్ లో వెళ్తే వారు మనల్ని అర్థంచేసుకోవడానికి ప్రయత్నించరు. సందర్భం లేకుండా మీకు తెలిసిన విషయాలను ఏకబిగిని చెప్పేయాలని ప్రయత్నిస్తే ఎదుటివారు ముక్కుమీద కూర్చున్నట్లు పీలవచ్చు. ఇతరుల కంటే మీకెక్కువ తెలుసనే భావం ప్రదర్శించాలని ప్రయత్నించవద్దు. ఒకవేళ ఒక సంభాషణలో ఎదుటివారు తప్పుచేపితే, మీరు అసహ్యం చేయకూడదు. తిరునవ్వు బదులిస్తే ఎదుటివారు సంతోషపడతారు. 'మీది తప్పని' సరిదిద్దాలని ప్రయత్నిస్తే వాదాలు తల ఎత్తుతాయి.

సంభాషణలను మృగించాలి

ఒక విషయంపై భాగీక వర్షలు ప్రారంభం అవుతాయి. అందరికీ కొంతసేమయిన తరువాత ఆ వర్ష బోర్గా అనిస్తుంది. అయితే వర్షలో తమ ఆధిక్యత ఉండాలనే ప్రయత్నంలో వున్నవారు దాన్ని పొడిగిస్తూ ఉంటారు. అలాంటి సందర్భం వచ్చినప్పుడు ఆ సంభాషణను మృగిస్తూ, మరో విషయం వర్షలోనికి తీసుకొచ్చే ప్రయత్నాలు చేయాలి. ఒక విషయం వర్ష జరుగుతున్నప్పుడు ఎదుటివారు భాషనడే విషయాలను గుర్తించి వెంటనే మరో విషయం వైపునకు మినసంభాషణను మృగించగలగాలి.

సానుభూతి-అభినందన

వివిధ విషయాలలో సానుభూతి - అభినందన రావాలని ప్రతి ఒక్కరు కోరుకుంటారు. అవకాశం వచ్చినప్పుడు సానుభూతి కన్పరచండి. అభినందించవలసిన విషయం ఏదైనా ఎదురైనప్పుడు అభినందిస్తూ ప్రోత్సాహకరంగా మాట్లాడండి. అంతేగాని సానుభూతి కన్పరచవలసినప్పుడు అలాంటి తాను ఎన్నో అనుభవించానవో, అభినందించవలసినప్పుడు 'దాంట్లో పెద్ద గొప్పతనం ఏముంది?' అనే అర్థం వచ్చేటట్లు మాట్లాడవద్దు. సానుభూతి ప్రకటించేటప్పుడు అత్యుచితంగా పెంపొందించేటట్లు మాట్లాడడంలో తప్పలేదు. దానివలన అతను మరో సానుభూతి వ్యక్తపరిచే వానిదగ్గరకు పోకుండా ఆమూలు అనగలగాలి.

-క్రాంతికార్

గత చిత్రం

1979 ఏప్రిల్ 22న మద్రాసులోని విజయా హిల్స్ లో అయిన "గత చిత్రం" - అంజలిమ్మ దర్శించిన చిత్రం. ఇది ఒక గతకథ. మంచి మేముంటే సేపుకున్న సత్యవాదాదుగా.

-అకురాతి శేషాచలం

సంసార చక్రం

అడవి కాచిన వెన్నెల

సమస్య: నా వయస్సు 16. మా వాన్న గారికి వక్షవాతం వచ్చింది. దూరపు సంబంధాలు చూడలేక తన మేనల్లుడికే ఇచ్చి వన్ను చేశాడు. కోటనం రోజున వెనక్కి తిరిగి వడుకున్నాడు. నన్ను తాకలేదు, నాతో మాట్లాడలేదు. నా పెళ్లయి ఆరేళ్లు అయింది. నేటికీ అంతే! నా కళ్లముందే పా. ప్ర. చేసుకుంటాడు. అది తప్పని ఎంత చెప్పినా వినిపించుకోడు. నాకాడు పెళ్లయినవాళ్లంతా ఎంతో వంతోషంగా ఉంటే నా జీవితం ఇలా పాడయిపోవలసిందేనా? ఈ బెంగతోనే మా అమ్మ ఈ మధ్య చనిపోయింది. తెలిస్తే నాన్న ఏమవుతారో అని బయటకు చెప్పలేక నాలో నేను కుమిలిపోతున్నాను. మీరయినా సలహా చెప్పి పుణ్యం కట్టుకోండి. పెళ్లయి ఆరేళ్లయ్యాక ఇప్పుడు నేనీ విషయం చెప్పినా ఎవరూ సమ్మతించి మా అక్క అంటోంది...

ఉషశ్రీ, సోలాపూర్

జవాబు: అమ్మాయి! చాలామంది ఆడ పిల్లల కాపురాలు ఈరోజుల్లో ఇలాగే ఉన్నాయి. మా దగ్గరికి వచ్చిన వాటిని సైకోథెరపీ ద్వారా సరిదిద్ది పంపిస్తున్నాను. దీనికి మానసిక వైద్యమే శరణ్యం. మీ ఇద్దరూ కలిసి వచ్చి వారంటోజంపాటు మా దగ్గర ఉండాలి. మీ కాపురం గ్యారంటీగా బాగుపడుతుంది.

కానీ ఈ పా. ప్ర. గాళ్లు అత్యన్యాయతా భావంతో పడిఉంటారు గనుక రారు. అలా రూనిషక్షంతో అతనితో సంసారాన్ని వదులుకుని దూరమైపోవటమే మంచిది. మరో పెళ్లి చేసుకోవచ్చు.

విడి విషయాల అసలే వక్షవాతంతో ఉండే నీ తండ్రికి ఈ మనోవ్యధ కలగకూడదు. అది ఆయన ఆయుర్యాయం తీస్తుంది. కనుక కొంత కాలం ఓపిక పట్టడం మంచిదిమ్మా!

అవమానం

సమస్య: నా 15 వ ఏట నుంచీ పా. ప్ర. చేస్తున్నాను అలా నాలుగేళ్లు చేసి మానుకున్నాను. అప్పట్నుండి స్వస్వస్థులనాలవుతున్నాయి. రోజూ కాళ్లు చేతులు లాగుతున్నాయి. నా అంగం

చిన్నదైపోయింది.

మా ఇంటి ప్రక్కనే కొత్తగా పెళ్లయిన జంట వుంది. వాళ్ల ఇంట్లోనే నేను మంచిపిళ్లు తెచ్చుకుంటాను.

ఒకరోజు పిళ్లకానిడి తెస్తూంటే నా బుంగీ ఊడిపడిపోయింది. ఆ కొత్తజంట అమ్మాయి నన్ను ఎగాదిగా చూసింది. గంట పాడ్యూక నన్ను పిలిచి “మనిషి చూస్తే ఆరడుగులు ఉన్నావు, బాగా లావుగా ఉన్నావు - నీ అంగం బొత్తిగా మూడేళ్ల కుర్రాడి అంగంలా ఉందేమిటి?” అని అడిగింది. నేను తలవంచుకుని వచ్చేశాను.

ఆమె ఆ వాడ ఆడవాళ్లందరితోను చెప్పి నట్లుంది. నన్నుచూసి వాళ్లు “గుసగుసలాడుతున్నారు.

మా ఇంటిపక్క ఓ అమ్మాయి “పెళ్లి చేసుకోవా?” అని అడిగింది. నేను చేసుకుంటానని చెప్పాను.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పాఠకుల కుటుంబ సమస్యలకు పరిష్కార మార్గాలను సూచించడానికి, సలహాలు ఇవ్వడానికి రాంషా అంగీకరించారు. పాఠకులు తమ ప్రశ్నలను ‘ఏడిటర్, (సంసారచక్రం), ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆప్టడవేదిక, గాంధీనగర్, విజయవాడ-520 003’ అనే చిరునామాకు పంపాలి.

“అసలు ఉంటేగదా చేసుకునేది!” అని వచ్చేసింది. ఇంకొకరోజు ఆ అమ్మాయే “మామా! ఉందా, లేదా?” అని వచ్చింది. నాకిప్పుడు 24 ఏళ్లు. చచ్చిపోవటం తప్ప నాకిప్పుడు మార్గం లేదు.

-యస్.ఆర్. ఆదోని

జవాబు: మామగారూ! నేటి సమాజం యిలా ఉంది. మగవాళ్లు పా. ప్ర.తో ఆత్మన్యాయతా భావాన్ని పెంచుకుని చొరబడి, సాహసాన్ని పోగొట్టుకుని పిరికిపంధంవలె వ్యవహరిస్తున్నారు. అడవాళ్లు అరకం అడంగి మగపిల్లలకు మానభంగం చేస్తున్నారు. వాళ్లు సిగ్గు, లజ్జ వదులుకుంటున్నారు. మగవాళ్లే పిల్లలకు ఎలా అవహేళన చేస్తున్నారో చూడండి. ఇది కలికా లమే! ప్రధమ పాదమే ఇలా ఉంటే వాల్లన పాదం ఎలా ఉంటుందో!

ఇన్ని అవమానాలు జరుగుతున్నా ఈ కుర్రవాడు ఆత్మపాత్య గురించి ఆలోచిస్తున్నాడే గాని, పెళ్లి చేసుకోవాలని ఆలోచించటంలేదు.

“మామా” అని పిలిచిన పిల్ల నీనుంచి విమలజ్వాలతో ఒక్క క్షణం ఆలోచించు. నీకా అవగాహన లేదు గనుకనే “ఉందా? లేదా?” అని అడిగింది. తోక ముడిచి వరుగుట్టామేగాని నీ ప్రతాపం చూపెట్టలేకపోయావా? ఆ పిల్ల సంతోషించును. ఆ తెలివి ఈ పా. ప్ర. కల్పర్ వాళ్లకి లేదు. అలిపోయిన కుంపటిలా ఉండిపోతారు. ఇప్పటికైనా సైకోథెరపీ చేయించుకుని పెళ్లి చేసుకో! లేకుంటే నీగతి అదోగతే!

మగవాడికి స్వస్వస్థులనాల సహజం. స్వస్థ స్థానాలవల్లగాని, పా. ప్ర. వల్లగాని అంగం క్షీణించిపోవటం ఉండదు. ఎలాగైనా శ్రీ ముందు సరియైన వ్యందన పొందలేని మానసిక బలహీనత మాత్రమే కలుగుతుంది. పులిని చూసిన లేడిలా శ్రీనివాసి మగవాడు పారిపోతాడు.

పాఠకులు వ్రాసే ఉత్తరాలపై తమ ఎడ్రస్ పూర్తిగా వ్రాయాలి. వ్రాస్తే తగు వైద్యం చెప్పటానికి అవకాశం ఉంటుంది. బి. పి. చదివిన నువ్వే ఇలా అయిపోతే...

మూగప్రేమ

ఆ అమ్మాయి మనసు ప్రేమ మనసు. ఆమెను నేను ప్రేమిస్తున్నానని ఆ కుటుంబంలో అందరికీ తెలుసు. ఆ అమ్మాయి మనసులో విముందో తెలవదు. ఒక లవ్ లెటర్ కూడా వ్రాసియిచ్చాను. దానికి సమాధానం రాలేదు. ఏడుసంవత్సరాల నుంచి చేస్తున్న ప్రయత్నమిది.

- యం.జి.ఎంగోలు

జవాబు: వివివాటి శని విడేళ్లున్నట్లు, ప్రేమ పట్టినా విడేళ్లనా? ఆమె నిమ్మ ప్రేమించివుంటే నీ లవ్ లెటర్ కి ఎగిరిగంతే సేది. నీకో లవ్ లెటరు ఎగిరివచ్చి నీచేతిలో వడేది.

అదేంటి కనుకనే నీ ప్రేమ వప్పబడి పోయింది. ప్రేమలా, పెళ్లిళ్లు ఆలస్యమయిపోయినకొద్దీ మురిగిపాడుతున్నాయి. ఆలస్యమయితే అమృతం కూడా విషమవుతుంది.

మూగప్రేమలు ఎన్నడూ జయప్రదం కావు తమ్ముడూ! అవి వట్టి వగిలీ కలలు! మగవాడి ప్రయత్నం ఉండాలి. అదే కదా పురుష లక్షణం! ధైర్యంచేసి ఆమెనే వినాడో అడగవలసిన విషయమిది! అనాడే తెగిపోయి ఉండేది.

ఈ తరం కుర్రవాళ్లకి ప్రేమించాలని ఉంటుంది. కానీ, ప్రేమించటమే చేతకాదు. ప్రేమ గాలిలోంచి పుట్టినా, గాలిలోనే పెరగదు. దానికి ఆలంబన కావాలి. ఎవరిని ప్రేమిస్తున్నామో వారితో మాటలు కలపాలి. స్నేహం పెంచాలి. కానుకలతోనూ, పొగడ్లతోనూ ముంచెత్తాలి. అప్పుడే ప్రేమను సంపాదించుకోగలుగుతారు.

అదేమీ లేకుండా తాము ప్రేమించావ్వుదా కొని మనసులోనే పొంగిపోతూ పోయే పిచ్చుక. డలన్నీ ఏకపాత్రాభినయాలే. వాటికి విలువగాని, గౌరవంకాని ఉండదు.

మాటలతో వశపరచుకోకుండా, లేఖలతో సరిపెట్టుకునే పిరికి ప్రయులంటే అడవాళ్లకి పరమ అసహ్యం.

మేషం
(అశ్వని, భరణి, కృత్తిక 1 పా)

వృశాభ రంగమకూలం. ‘కోర్టు’వ్యవహారాలుంటే అనుకూలం. రాజకీయ నాయకులతో సంప్రదింపులు, ప్రజారంగం స్వల్పానుకూలతకు ఆస్కారం. 29,30 తా.లందు ధన లబ్ధి.

వృషభం
(కృత్తిక 2, 3, 4 పా, రోహిణి, మృగశిర, 1, 2 పా)

అపూర్వ వస్తు సేకరణ. ఆదాయ వృద్ధి. అనుకూల మిత్ర సమాగమం. కొందరు ఉద్యోగ ప్రాప్తి. కొందరు పాత మిత్రుల సమాగమం. సుఖ శాంతులు. 3, 4 తా.లందు ద్రవ్య ప్రాప్తి.

మిథునం
(మృగశిర 3, 4 పా, అర్ధ పునర్వసు 1, 2, 3 పా)

ఇరుగుపొరుగు తగాదాలు రాకుండా చూచుకోండి. ఇష్టబంధువుల యింటికి రావటం గమనించండి. దూర ప్రాంతాలకు వెళ్లటం కనీసం ఈవారం అపాలి. 2,3 తా.లందు ధన వసతి.

కర్కాటకం
(పునర్వసు 4 పా, పుష్యమి, ఆశ్లేష)

విద్యార్థులకు, నాలుక నాటిక పోటీలందు

పాల్గొనువారికి అనుకూలం. సభాగౌరవమున్నది. ఇష్ట బంధు సమాగమం. ప్రభుత్వసరఫర వ్యవహారాలు సానుకూలం. 3, 4 తా.లందు బంధుమిత్ర సమాగమం. అన్ని రంగాలలో అనుకూలత.

సింహం
(మఘ, పుష్య, ఉత్తర 1 పా)

అపూర్వ వస్తు సేకరణకు ఆస్కారం. సుఖ శాంతులుంటాయి. ఇరుగుపొరుగు వారితో గొడవలు రాకుండా చూచుకోవాలి. కొందరు యింట సుఖం జరుగుటకు ఆస్కారం. శ్రీ మూలక తగాదాలు రాకుండా చూచుకోండి. 3,4 తా.లందు బంధుమిత్ర సమాగమం. గ్రహించండి.

కన్య
(ఉత్తర 2, 3, 4 పా, వాశి, చిత్త 1, 2 పా)

అపూర్వ వస్తు సేకరణకు అనుకూల వారం. అడి ప్రాయశ్చితంతో కార్యరంగాన దిగకండి. ఈ డబ్బు రావాలన్నది వారంతానికి అందుతుంది. ఎవరేమన్నా రాజకీయాలకు దూరంపో ఉండటం న్యాయం, శ్రేయోదాయకం. 29,30 తా.లందు ధనంగాని, వాహనానందంగాని చేకూరుతుంది. శ్రమలోపం చేయకండి.

అధికార్య కారణాలవల్ల గత రెండు సంచికలలో విరహిణిల వ్యవహారాలు సందేహం చింతిస్తున్నాం.

తుల
(చిత్త 3, 4 పా, స్వాతి, విశాఖ 1, 2, 3 పా)

శుభ సమయం. బంధుమిత్ర సమాగమం. వృత్తియందు పెంపు చేకూరుట, కొందరు ఆశించిన ‘ప్రమోషన్’ లభ్యమగుట, కళాసాహితీరంగాన చక్కని అవకాశాలు లభ్యం కావటం గమనించగలరు. 2, 3 తా.లందు అప్రయత్న ధనలబ్ధి.

పుబ్బికం
(విశాఖ 4 వ పా, అనూరాధ, కృత్తిక)

రాజకీయరంగాన ప్రవేశం అంత క్షేమకరం గాదు. తిరిగి తిరిగి యిబ్బంది పడటం కూడ తగదు. ఆరోగ్య రీత్యా కూడ జాగ్రత్త పడుట అవసరమని గ్రహించాలి. ఇక ఇరుగుపొరుగు తగాదాలు రాకుండా చూచుకోవటం శ్రేయస్కరం. 3, 4 తా.లందు బంధుమిత్ర సమాగమం.

ధనుస్సు
(మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ 1 పా)

ఆరోగ్యం జాగ్రత్తగా కాపాడుకోవాలి, కుటుంబ ఆరోగ్య విషయంలో కూడ జాగ్రత్త వహించుట అవశ్యం. వృత్తియందు విరామం. ఉద్యోగరీత్యా ఎంత జాగ్రత్తగావుంటే అంత మేలు. 2,3,4 తా.లందు శుభ కార్య ప్రవేశవనలు, బంధుమిత్ర సమాగమం.

విద్వాన్ కోట సత్కారంగయ్యశాస్త్రి

మకరం
(ఉత్తరాషాఢ 2, 3, 4 పా, శ్రవణం ధనిష్ఠ 1, 2 పా)

ఇంకా కొన్ని దినాలు శనిబాధ ఉండనే ఉన్నది. ఇంకా కొంతకాలం, అప్పులుండనే ఉన్నాయి. ఇంకా కొంతకాలం యిబ్బందులు ఉండనే ఉన్నాయి. అయినా పెద్దగా బాధించే యిబ్బందులు మాత్రంరావు. 1, 2 తా.లందు అధిక వ్యయంతో యిబ్బందులు రాకపోవు, గ్రహించాలి.

కుంభం
(ధనిష్ఠ 3, 4 పా శరణి, పూర్వాషాఢ 2, 3 పా)

ధనవసతి, వ్యాపారలభం, ప్రయాణానుకూలత, విద్యాపేత్రల సహాయసహకారాలు, వృత్తియందు పెంపు, కళాసాహితీరంగాన సర్వానుకూలత, ఒకటేమిటి? సర్వవిధాలా అనుకూలమని గ్రహించగలరు. 3,4 తా.లందు పాత అప్పులు వసూలుకావచ్చు.

మీనం
(పూర్వాషాఢ 4 పా, ఉత్తరాషాఢ, రేవతి)

‘గురుడు’ చతుర్థమున సుఖశాంతులకు ఆకరుడు, గృహయోగమునకు మోసగడు. కనీసం కొందరు వేరొక యింటికినా వెళ్లుటకు ఆస్కారమున్నది. శుభసమయమే. అమూల్యవస్తువుతో, వాహనమో కొనుగోలు చేయగలరు. రాజకీయాలందు ప్రవేశింపనున్నారా? అనుకూలమే. 29, 30 తా.లందు యత్న కార్యానుకూలం.

ఉత్తరాలు

పాలాబాగుంది

15, 1989 ఆంధ్రపత్రిక ఆంధ్రదేశిక కార్యకర్తల తీర్మానం. మరణ శిక్ష వ్యతిరేకంగా ఉంది. తెలుగు కున్నాము. పాగుంది. ఆంధ్ర పత్రిక ఆంధ్రదేశికలో మేము చాలా కష్టాలు తెలుసుకొనుచున్నాము.

డి. శ్రీనివాసరావు
డి. రాజేష్
సున్న

కంచే చేనుమేస్తే....

జూన్ 15, ఆంధ్రపత్రిక ఆంధ్రదేశికలోని 'దుగున పోలి' అధికారుల దమనకాండ చదువుతుంటే "కంచే చేను మేస్తే" అన్న సామెతకు వచ్చింది. ప్రజలకు రక్షణ కల్పించిన పోలీస్ వ్యవస్థ ఇటువంటి అవినీతి పనుల పాల్గొనే మన దేశం కొంతకాలానికి ఎటు నిస్తుందో! రెండు చింతలలో పోలీస్ దౌర్జన్యం గురించే వైదమృత పోలీస్ చూస్తుంటే ఏమిటా పుణ్యం ఆ మేద పోలీసుల ఎలా పనిచేసింది. కాని కృష్ణన్ గారు పోలీసులనుండి వ్యతిరేకంగా చూడగల చర్యలకు బలం చేయించి పోలీస్ వ్యవస్థపై విమర్శలు చేశారు.

పోలీస్ కరిగిపోని పాముల తిరుగుబాటు అంతగా మరణం సంగీతం పోలీస్ తో ఈ అనారాధ్య గా అభినందించారు.

పోలీస్ చూడగానే మనస్సును పోలీస్ తో కడు రమ్యంగా మారుతుంది. వెంకట్ ఇటువంటి పోలీసు మరెన్నో అందిస్తారని ము.

ఇక ఇండియన్ పనోరమ గురించి సుమారు విశ్లేషణాత్మకమైన విమర్శలున్నాయి. గా విజయకుమార్, రాజమండ్రిగారి "పీల్ టెంట్ కింద, తేలిపోవు అలలపైన, పాల్ బతుకు? పోలిపోవునా తనువు?" ఈ పత్రికకే వైరెల్. వీరి ఫోటోగ్రఫీ ద్వారా పనోరమ చిట్టా మనకు అందిస్తారని ద్వారం. విజయ కుమార్ గార్లు మా వత్సేక సందనలు.

శ్రీప్రియ, కృష్ణప్రియ,
డి. కుముదవల్లి,
అత్తిలి.

అంతర్జాతీయ యాత్ర

మన నాగరిక సమాజంలో ఆధునిక ప్రపంచంలో మనదేశంలో ఇంకా అక్కడక్కడ సరిహద్దు మనం లాంటి దురాచారం, అస్పృశ్యత లాంటి నాచారం వుండటం శోచనీయం! సామాజిక తన్యం కోసం 'అంతర్జాతీయ యాత్ర' లాంటి సినిమా నిర్మాణం ఎంతో అవసరం వుంది. దురగారి 'అంతర్జాతీయ యాత్ర' గురించిన విశ్లేషణ లో బాగుంది! నిజంగా ఆ సినిమా చూసి ట్టు బాగుందాను. పోలీస్ వ్యవస్థలో ప్రమాద ర దోచుకుంటున్న పోలీసులు రాజ్యాంగబద్ధంగా ఎట్లా ప్రవర్తిస్తున్నారో 'జివియల్' గారు లో చక్కగా వివరించారు. అసమర్థులూ, గృహపరులూ అయిన రాజకీయ నాయకుల యాలాస నిష్పక్షపాతంగా న్యాయాన్ని రక్షించాలని 'పోలీస్ థా' (వ్యవస్థ) ప్రజాస్వామ్య రుద్ధ సంఘ వ్యతిరేక శక్తిగా చూపుచున్నారని వారిది. ఆదమిత్యాల ఈమాటలు! అందుకు గాన ఉదాహరణ నడియాద్ బిస్ జడిషియల్ మిజిస్ట్రేట్ పై పోలీసులు 'అటవిక' దాడి నిజంగా ఈ దేశపు న్యాయవ్యవస్థనూ, ప్రజాస్వామ్య గాదులనీ దిగ్భ్రమ కలిగించింది. ఇలాంటి సంఘటనలు దేశవ్యాప్తంగా ఎన్నో జరుగుతున్నాయి. పోలీస్ వ్యవస్థ ప్రక్షాళన అవసరం ఎంతో వుంది. నడియాద్ బిస్ జడిషియల్ మెజిస్ట్రేట్ 'ఎల్. ఎన్. పటేల్' ఉదంతం గురించిన ఆరోపణలు ఆలోచనీయం! మమ్మల్ని అంతగానో కదలించి వేసింది ఆ అత్యాచారం గురించిన వ్యాసం.

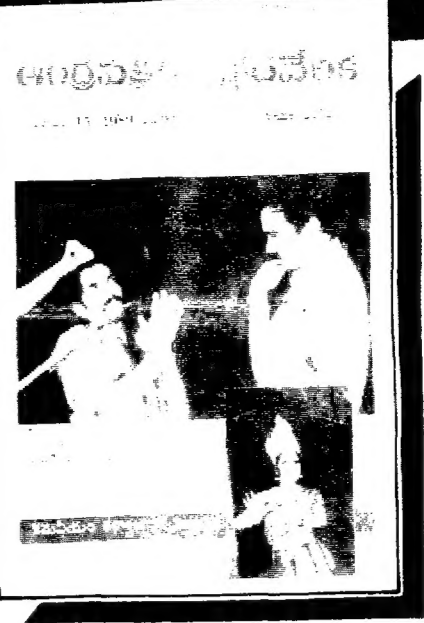
ఇటువంటిదే మరో ఉదంతం! పంజాబ్ పోలీసుల (చిత్రమైన) హింసా కేంద్రం గురించిన - దుస్సహాయశక్తి! నిజంగా బలూలా జిల్లా పోలీసుల దురాగతం గురించి చదివి ఆశ్చర్యపోయాము. ఆ పంజాబ్ పోలీసుల అరాచకత్వాన్ని గురించి ఓ జగవ్యక్తులు గుర్తించి. మనదేశం ఏదెప్పు వధు నిస్తోంది అనిపిస్తోంది! చక్కటి అలోచనాత్మక వ్యాసాలు అందించినందుకు అభినందనలు.

'సహమతు మైతాన్' 'అప్పాదిల్ తో ఆవారా' లాంటి పామంతకుమార్ గాయకుడిగా పాడిన పాటలు ఇప్పటికీ 'పెన్'గా మా మనసులో, పెదవులపై పలుకుతూనే వున్నాయి. అట్టే సంగీత దర్శకుడిగా ఆయన సంగీతం సమకూర్చిన 'నాగిన్', 'బీన్ సాల్ బాద్', 'కాహరా', 'అను నమ', 'ఖామాష్', చిత్రాలలోని పాటలు సంగీత ప్రయులని అరిస్తోనే వున్నాయి. పామంతకుమార్ గురించిన వ్యాసం ఎంతో బావుంది. పామంతకుమార్ పేరు వివగానే 'నాగిన్'లోని లతా పాట 'మనదోలే మేరా తనదోలే' తప్పక గుర్తుకు వస్తుంది. ఆ మహనీయుడి మృతికి స్మృతిగా కె. అనూరాధగారి వ్యాసం సంగీత పృథ్వీయాలి కదిలించివేసేదిగా వుంది. పద్మ భూషణ్, విశ్వకవిరవీంద్రుని స్మృతులకు చెందిన పామంతకుమార్ మరణం తీరనిలో! మనం ఎంతటి మహా సంగీత మేధావిని కోల్పోయామో మరోసారి తెలిసి బాధపడ్డాము. కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాము. విజయవాడలో ఇండియన్ పనోరమలో ప్రదర్శించిన చిత్రాల గురించిన విషయాలు ఆ చిత్రాలు చూడని వారితోకే ఉపయోగకరంగా వుంటాయన్నది అక్షరాల నిజం! సెంటర్ స్క్రీన్ లో అందించిన 'లాస్య ఆనంద

గోరింట చెట్టు

గోరింట చెట్టును చూడనివారులేదు. గోరింటాకును పెట్టుకొని పడుకుంటాయందుకు. గోరింటాకులవాసన మాత్రం ఎంతో దూరంవరకూ వ్యాపిస్తుంది. దాదాపు దాగేదికాదు. గోరింటాకు, పూలు - కేవలం సొంప రసాదనాలకానీకా రోగాలను వారిచే బాష దాలుగాకూడా ఉపయోగపడతాయంటే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది కదూ! గోరింట చెట్టు ఆకులు, పూలేగాక, గోరింట చెట్టుపళ్లు, విత్తనాలుకూడా మందుకు పనికొచ్చేవే. గోరింట చెట్టు పళ్లు చూడగానే లేక కషాయంగానే కొన్నాళ్లు సేవిస్తే కామాల, కాశలక్షణం పెరగడం, మూత్రసంచిత రోళ్లు విర్రడం, చర్మరోగాలూ పోతాయి. గోరింటాకు పూలనుదంచి కొంచెం మంచి నీళ్లలో కొంచెంసేపు నానబెట్టి పిదప వడబోసి ఆ నీళ్లను త్రాగితే మెదడుకు సంబంధించిన బలహీనత, గుండెబలహీనత, జ్వరం, తలనొప్పి,

పద సర్వనం 'కళ్యాణ శ్రీనివాసం' ఎంతో ఆకర్షణీయంగా ఆంధ్రదేశికంగా వుండి 'రిలీఫ్' ఇచ్చింది. అభినందనలు.

అద్వితీయం!

అక్టోబరు 15, 1989 సంచిక కమనీయం. కళ్యాణ శ్రీనివాసం కొండిన్యన వ్యాసం, కొల్లూరి వెంకట్ ఫోటోలతో అద్వితీయంగా వెలువడింది. అడుగుడుగున పోలీసుల 'అధికార దమన కాండ' వ్యాసం పృథ్వీయాలి దారకంగా వుంది. 'పిల్లలే అడ్డంకి' జి. ప్రభాకరరావు వ్యాసం చదువుతుంటే

నిద్ర పట్టక పోవడం పోతాయి. గోరింటాకులను తలకింద పెట్టుకొని పడుకున్నా బాగా నిద్ర పడుతుంది.

గోరింట విత్తనాలు పొడిచేసి తనతో వాడితే జిగురు విరేచనాలు, రక్త విరేచనాలూ తగ్గుతాయి. గోరింటాకులను నూరిన ముద్దనుగానీ, పొడినిగానీ సేవిస్తే కామాల తగ్గుతుంది.

గోరింటాకుల రసంలో కొంచెం పంచదార చేర్చి వాడితే నీరు చురుకు, గనేరియా, శుక్ర ప్రాసం, చర్మరోగాలూ పోతాయి. ఆకులను నీడలో ఎండించి యుంచుకుని కషాయంచేసుకూడా వాడొచ్చు.

కీళ్లవాపు, నొప్పులు, అరికాళ్లలో మంట - నీటితో గోరింటాకులూరి పెట్టు వేయవచ్చు. గోరింటాకుముద్దను పూస్తే క్షణాలలో నొప్పి, వాపు, రక్తప్రాసం పోతాయి. ప్రణంకూడా త్వరగా నయమవుతుంది. చర్మరోగాల్లోకూడా ఆకునుమారి పూయొచ్చు.

గొంతుపుండు, నోటిపుండు - ఈ రోగాల్లో గోరింటాకు కషాయాన్ని పుక్కిల పెట్టవచ్చు. తలవెండ్రుకలు నల్లబడటానికి ఆకులను తలకు పెట్టించవచ్చు.

గోరింటాకులను బాగా కడిగి, నీడలో ఎండించి పొడిచేసి, 100 గ్రా. పొడిని 500 గ్రా. కొబ్బరినూనెలోపేసి నాలుగైదు రోజులంచి, పిదప వడబోసి, సీసాలో యుంచుకొని, రోజూ తలకు పూసి దువ్వకోడానికి వాడుతూనే వస్తే తల త్వరగా తెల్లబడతూ యుంటుంది. తెల్ల వెండ్రుకలు గూడా నల్లబడే అవకాశంగలదు. ఈ నూనెలో సువాసనకు కావలినై కొంచెం పట్టవేరు ముక్కలు లేక ఎండిన గులాబీరేకులు వేసి యుంచవచ్చు.

ఈ గోరింటాకు పొడినే 1/2 గ్రా. 1 గ్రా. పరకా కొంచెం నీళ్లలో కలపి కొన్నాళ్లు సేవిస్తే నల్లటి శరీరంకూడా కొంచెం ఎర్రబడే అవకాశంగూడా లేకపోలేదు.

కానీ ఈ ఫలితాన్ని పొందాలంటే "సాత్వికమైన ఆహారాన్ని" అంటే ఉప్పుకారం, పులుపు తక్కువగాయుండే ఆహారాన్ని, నూనె తక్కువగా యుండే ఆహారాన్ని తీసుకుంటూ సహకరించాలి. నూనెకుబదులు తేనెని దారాళంగా వాడుకోవచ్చు. పెండ్లు పాలుగూడా దోహదం చేస్తాయి.

ఆయుర్వేదశాస్త్రములో రాజరాజేశ్వరశర్మ

నయనాలు అశ్రుపూరితాలైనాయి. జీవాధారకు దృశ్యపూరిత ఇండియన్ పనోరమాను గురించి సువర్ణం మార్యదేవర చక్కగా వివరించారు. నందం రెడ్డియ్య భట్టిప్రోలు

నేరప్రపంచం

కలియుగంలో ధర్మదేవ ఒక్కపాదం మీద నడక సాగిస్తూ వుంటుంది. అవినీతిపరులు, అవకాశవాదులు కుక్కగొడుగుల వలె మొలుస్తారు! మనుషులలో మానవత్వం చచ్చిపోతూ వుంటుంది. మంచితనానికి రోజులు కానేకావు. జగముంతా స్వార్థం వికలాట్టపోసం మారు మ్రోగుతూ వుంటుంది. నేర ప్రపంచ నిలసిదలు భూగోళమంతా కమ్ముకోవడం ఖాయం. ఇలాంటి సంగతులు వింతలు - విశేషాలు ముందుగానే ఎందరో మహానుభావులు తెలియజేశారు...అయినప్పటికీ ఇంకా ఎందరో 'మానవులు' మెరిసేదంతా బంగారం అనుకొని భ్రమలు చెందుతూ, సమాజవాతావరణంలో కొత్త జబ్బులు సృష్టిస్తూ వున్నారు. అలాంటి వారికి వారంవారం నేర ప్రపంచం కనువిప్పి చేయగలుగుతుంది. 'పిల్లలే అడ్డంకి' నేరంలో (16-10-1989) అనూరాధ పంటి స్త్రీలు మన సమాజంలో వున్నందుకు సిగ్గుపడాలి!

-జోగి మహాంతి సుధాకరరావు
కాకినాడ

రక్షకభటుల అధికార దమనకాండ

అక్టోబరు-15. ఆంధ్రదేశిక ముఖ చిత్రాల ద్వయంలో ఒకటి "అడుగుడుగున పోలీసుల అధికార దమనకాండ" నృత్యభంగిమ ఆకర్షణీయంగా ఉన్నాయి. కానీ తప్పచేసిన నేరస్తుల్ని రక్షకభటులు ఏ విధంగా దేబాతుల్ని చేస్తారో ప్రత్యక్షంగా ఉన్న బొమ్మ పృథ్వీయాలి కరిగించేదిగా ఉన్నది. పోలీసు వ్యవస్థలో ప్రమాదకర దోచుకుంటు, గుజరాత్ నడియాద్ జిల్లాలో అక్కడ బిస్ జడిషియల్ మెజిస్ట్రేట్ పై పోలీసుల "అటవిక" దాడి ఈ దేశపు న్యాయవ్యవస్థను మేధావి జీవితాన్ని పిడుగుపాటులా తాకిందని, గుజరాత్ లో రక్షక భటులచేస్తున్న బీభత్సపు దమనకాండ, వైదమృత మానభంగం, భారతదేశంలో స్త్రీలకు రక్షణ లేకుండా పోయిందని, పటేల్ ను కొట్టి తేడి లతో అనువత్తికి నడిపిస్తున్న నడియాద్ పోలీసుల బొమ్మలు పృథ్వీయాలి విదారకంగా ఉన్నాయి.

మూడు పదులు నిండుతున్న వనపర్తి పాలి టెక్స్ట్ భవన చరిత్ర బాగున్నాయి. "లాస్య ఆనంద పద సర్వనం" "కళ్యాణ శ్రీనివాసం" నాట్యభంగిమలు శ్రీ కొల్లూరి వెంకట్ ఎంతో నైపుణ్యాన్ని ప్రదర్శించారు. వారికి నా ధన్యవాదాలు. ఆకర్షణ పెరుగుతున్న ఆయుస్సాంత చికిత్స, ఇంకా యితరత్రా, మొత్తం మీద సంచిక ఆకర్షణీయంగా మా చేతిలో పెట్టారు.

గుడిపాటి లక్ష్మీనరసింహారావు,
ఆకివీడు.

Advertisement for 'పాదకులకు రబయితులకు పుకటనకర్తలకు పబెంటుకు శ్రేయభిషిలకు భవాపఖ' featuring a lamp icon and the text 'శుభకాంక్షలు'.